

Επιχρωματισμένη παράσταση σε γωνιόλοθο, από Ηπειρώτες μαστόρους, εντοιχισμένη στον υπαίθριο βωμό της Μεταμόρφωσης, στην Κούλια Ιτάμου. Άγνωστος ο συμβολισμός της.

ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ 4171

Χρονικά

ΕΤΟΣ 16ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΟΥ 72 - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΡΑΧΟΥΛΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΡΑΧΟΥΛΙΩΤΩΝ «Ο ΙΤΑΜΟΣ»

Εκδότης σύμφωνα με το Νόμο: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ - Τηλ. 697677462

Στην Παναγία τη "Ζωγλοπίτισσα"

Γράφει ο Λάμπρος Γριβέλλας
e-mail: lampgrive@yahoo.gr

Ανάμεσα στις εκκλησίες και τα ξωκκλήσια της Ραχούλας και του Παλιοζωγλοπιού -πέντε τον αριθμό- εξέχουσα θέση κατέχει η Κοίμηση της Θεοτόκου, η Παναγία, όπως είναι γνωστή, στην κεντρική συνοκία του Παλιοζωγλοπιού. Δεν είναι γνωστό πότε χτίστηκε ο ναός, τόσο αυτός, όσο και οι άλλες δύο εκκλησίες του Παλιοζωγλοπιού, ο Προφητήλας στον Απάνω μαχαλά και η Αγία Παρασκευή, στον Κάτω μαχαλά. Όπως τις θυμηθήκαμε τη δεκαετία του '50, έτσι τις βρήκαν και οι πρόγονοί μας και εκείνοι από τους δικούς τους πρόγονους κ.ο.κ.. Δυστυχώς δεν βρέθηκε κανένα σημάδι ή χρονολογία που να μαρτυρεί το χρόνο που χτίστηκαν.

Αναφερόμαι στη δεκαετία του '50, διότι έκτοτε έγιναν τόσες αλλαγές στην τοπογραφία, στη στέγη, στα εικονοστάσια κλπ., έτσι που σήμερα είναι αδύνατο στους ειδικούς να προσδιορίσουν -έστω και κατά προσέγγιση- την ηλικία τους.

Συνέχεια στην 3η σελ.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

1. 27/8/2009: Επίσκεψη Νομάρχη στη Ραχούλα

Στα πλαίσια περιοδείας του στα χωριά του νομού ο νομάρχης κ. Φ. Αλεξάκος επισκέφθηκε τη Ραχούλα. Στη συγκέντρωση που έγινε στη πλατεία παραβρέθηκαν ο Δήμαρχος Ιτάμου κ. Β. Τσαντήλας, ο πρόεδρος του χωριού μας κ. Φ. Κωτσιαρίδης και πλήθος χωριανών. Στον κ. Αλεξάκο εκτέθηκαν προβλήματα αρμοδιότητας της Νομαρχίας όπως αγροτική οδοποιία και δρόμος προς Παλιοζωγλόπι.

Ο κ. Αλεξάκος είπε πως έχει προγραμματίσει για το άμεσο μέλλον να γίνει η βελτίωση του δρόμου από **δισταύρωση Καταφυγίου - Καστανιάς μέχρι Ραχούλα** και συγκεκριμένα στη **στροφή Σιώκου** και την διαπλάτυνση στη θέση **Κόμμα**, την ασφαλοποίηση του δρόμου **Μαρότι**, την αποκατάσταση φθορών του δρόμου **προς Παλιοζωγλόπι** καθώς και συντήρηση κάποιων τμημάτων αγροτικής οδοποιίας.

2. Καθαριότητα χωριού.

Απαραδέκτη ήταν η εικόνα της εισόδου του χωριού μας καθ' όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού. Τα χόρτα στη θέση της πινακίδας της ιστορικής εδρας έφταναν το 1,50 μ και δίπλα από το γήπεδο 5Χ5 πάσης φύσεως μπάλα κοσμούσαν το χώρο. Επίσης ο Δήμος καθυστέρησε να αναθέσει σε συνεργείο καθαριότητας τον καθαρισμό των δρόμων στο εσωτερικό του χωριού με αποτέλεσμα η εικόνα του χωριού από τα χορτάρια που υπήρχαν εκατέρωθεν των δρόμων να είναι τραγική.

Επισημαίνουμε ότι τέτοιες εικόνες δεν τιμούν κανέναν και οι αρμόδιοι πρέπει να προσέχουν.

Με την ευκαιρία να θυμηθούμε ότι πριν μερικά χρόνια ο Δήμος

Συνέχεια στην 3η σελ.

Σ' αυτό το φύλλο

θα διαβάσετε...

1. 'Στην Παναγία τη Ζωγλοπίτισσα' Α. Γριβέλλας 1-3
2. 'Νέα και Προβλήματα του χωριού μας' 1-3
3. 'Ο Ντολκερομαχαλάς' Β. Καραγιάννη 1-4
4. 'Παντρολογήματα στην Εξοχή' Παν. Κατσιούλα 1-5
1. 'Στο Σταυραριτό' Κ. Κριστάλλη 2
2. 'Τραγούδι της Ξεντιάς' 2
3. 'Τι είναι οι Μεγάλοι όλων των εποχών' Γ. Κατσιούλα 3
4. 'Ένας χρόνος χωρίς το Γιώργο' Β. Καραγιάννη 4
5. 'Παπαρούνες και κυκλάμινα' Β. Καραγιάννη 5
6. 'Καλοκαίρι 2009-Εκδηλώσεις' 6-7
7. 'Αϊκούλαμάς-Ένας δαίμονας στο ποτήρι' 8
8. 'Επιβίωση Δ.Σ.Ραχούλας το 1935' 8
9. 'Τα Ταραγμένα Χρόνια' Άγγ. Ζαχαρούπουλου 9
10. Η αραγή της Θεοπούλας' Θ. Κίσιου 9
11. 'Τα Μαθητολόγια του Σχολείου μας' 10
12. 'Πρώιμες Αναμνήσεις' Α. Γριβέλλας 11
13. 'Τα νερά των πηγών Ιτάμου' 12
14. 'Εθνικές Εκλογές 2009' 12

Ο ΝΤΟΛΚΕΡΟΜΑΧΑΛΑΣ

Γράφει ο Βασίλης Καραγιάννης

Με τον Ντολκερομαχαλά με συνδέουν έντονες παιδικές αναμνήσεις. Ανάμεσα στο δημόσιο δρόμο, το σπίτι του ντολκεραϊκού πριν γίνει η επέκτασή αυτού

από τους απογόνους του Λία Ντόλκερα και του οικόπεδο του Λάμπρου Ευδιά δημιουργούνταν ήταν μεγάλο χώρος κατάλληλος να συγκεντρώνει ένα μεγάλο μέρος του παιδοκόσμου του χωριού μας. Πιο κατάλληλος χώρος για παιχνίδι ήταν φυσικά η πλατεία η οποία ήταν απαγορευμένη για τα παιδιά του σχολείου. Ο δάσκαλός μας, ο ασέμνητος Βαγγέλης Τζωνανόπουλος, μας το απαγόρευε και είχε το σπίτι του σε τέτοια θέση ώστε με γυμνά μάτι να ελέγχει το χώρο της πλατείας.

Δύσκολο βέβαια να τον ονομάσουμε Ντολκερομαχαλά αφού στον ίδιο χώρο, στον ίδιο μαχαλά, υπήρχαν και σπίτια των Κατσιακίων και των Τσιμακίων στον ίδιο περίπου αριθμό οικογενειών. Για να κυριολεκτήσουν οι άνθρωποι και προσδιορίσουν ακριβώς το χώρο έλεγαν στα Ντολκεραϊκά, στα Κατσιακικά ή στα Τσιμακικά.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του μαχαλά αυτού ήταν τότε η παιδική αλάνα που γέμιζε το γύρο χώρο με χαρούμενες παιδικές φωνές και ο τράγος του Γιάννη Κατσιακίου που από τον Αύγουστο και σχεδόν όλο το Φθινόπωρο η ο-

μή της τραγιάς γίνονταν αισθητή εξ αποστάσεως. Βρίσκεται νότια του Σιώκομαχαλά και απλώνεται μεταξύ του δημόσιου δρόμου και του δρόμου που οδηγεί στα Τσιμακικά. Προς τα βόρεια είναι η χαράδρα του Κρυφύλακα. Βέβαια σήμερα παρουσιάζει μικρή αλλαγή. Σπίτια γκρεμίστηκαν και κτίστηκαν καινούρια ή επισκευάστηκαν και βελτιώθηκαν κατά περίπτωση.

Πρώτο σπίτι αυτού του μαχαλά είναι του Γιάννη Αναστασίου Ντόλκερα, κτίστηκε στο τέλος του 19ου αιώνα, πέτρινο και σχετικά μεγάλο σε μήκος. Σώ-

Ο Ηλίας Κατσιακός με τη σύζυγό του.

Συνέχεια στην 4η σελ.

Όταν ήμουν 10-11 χρονών, θυμάμαι ότι στο Ζωγρί ήταν τρεις νεαροί που είχαν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις και ήταν έτοιμοι να κάμουν δικές τους οικογένειες. Ήταν ο Κωσταντίνος Τσιμακός, ο Ηλίας Ιωάννου Καλαμάρας και ο αδελφός μου Γιώργος Αγαμέμνονα Κατσιούλας. Το αυτό συνέβαινε και με τους Καλαμαραίους από το Κούτσορο, τον Κώστα και Χρήστο Ευαγγέλου Καλαμάρα και το Γιώργο Ιωάννου Καλαμάρα, διαφόρων ηλικιών, από 22 ως 30 ετών.

Παντρολογήματα στην εξοχή

Τα ανύπαντρα αγόρια του οικισμού Ζωγρί και οι Καλαμαραίοι

Γράφει ο Παναγιώτης Αγ. Κατσιούλας

Συνέχεια στην 5η σελ.

ΛΑΜΠΡΟΥ Α. ΓΡΙΒΕΛΛΑ
ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ
ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ
ΣΕΛΙΔΕΣ 254- ΣΧΗΜΑ 17X 24

Κυκλοφόρησε σε περιορισμένο αριθμό αντίτυπων το βιβλίο του γνωστού εκπαιδευτικού και συγγραφέα Λάμπρου Γριβέλλα με τον τίτλο "ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ". Στο βιβλίο περιλαμβάνονται 174 χρονογραφήματα που δημοσιεύτηκαν, κατά καιρούς, στον καρδιοπαιδικό τύπο και απεικονίζουν όλες σχεδόν τις πτυχές της διεθνούς και εγχώριας πολιτικής σκηνής, και τα κοινωνικά, πολιτιστικά, ιστορικά και λογογραφικά δρώμενα της Καρδίτσας, ιδωμένα από την οπτική γωνία του συγγραφέα.

Τα χρονογραφήματα που περιέχονται στην έκδοση, καταχωρήθηκαν κατά θεματική ενότητα και κατά αλληλογραφική χρονολογική σειρά, ώστε να διευκολυνθεί ο αναγνώστης στην επιλογή του θέματος που τον ενδιαφέρει, χωρίς να χάνει τη σύνδεση με τη χρονική στιγμή και το χώρο που αναφέρεται το κείμενο.

Η περιορισμένη έκταση των κειμένων, η απλή και ανεπιτήδευτη γλώσσα, το καυστικό χούμορ, η ανάργεια και η λιτότητα, κάνουν τα χρονογραφήματα του βιβλίου ευχάριστα και δημιουργούν τα ανάλογα συναισθήματα στον αναγνώστη.

Κώστας Κρυστάλλης

Ο Κρυστάλλης γεννήθηκε στο Συρράκο της Ηπείρου, όπου και έζησε μέχρι τα δώδεκα. Το 1880 γράφτηκε στη Ζωσιμαία Σχολή των Ιωαννίνων. Το 1887 δημοσίευσε το ποίημά του "Αι σκιάι του Άδου", που αναφερόταν στην επανάσταση του 1821. Εξ αιτίας αυτού διώχθηκε από τις τουρκικές αρχές και κατέφυγε στην Αθήνα, ενώ τα τουρκικά δικαστήρια τον καταδίκασαν ερήμην σε 25/ετή εξορία. Στην Αθήνα άλλαξε το οικογενειακό του όνομα σε Κρυστάλλης. Εργάστηκε, κάτω από αντίξοες συνθήκες, ως τυπογράφος, ως συντάκτης εφημερίδων και περιοδικών και τελικά ως υπάλληλος των σιδηροδρόμων, ενώ συγχρόνως δημοσίευε και ποιήματα. Οι δύσκολες συνθήκες της ζωής του είχαν ως αποτέλεσμα να προσβληθεί από φυματίωση, από την οποία και πέθανε στις 22 Απριλίου, στην Άρτα.

Ο Κρυστάλλης, λάτρης της ελληνικής φύσης, του βουνού και της ποιμενικής ζωής, θεωρείται "Ο τραγουδιστής του χωριού και της στάνης".

Λ.Γ.

Στό Σταυραγιά

Από μικρό κι άτι' αφάντο τσιουλάκι, σταυραγιάτέ μου, παίρνεις κορμί με τόν καρπό και δύναμη κι αγάφα κι άπλόινεις πήγες τὰ φτερά και πηθαίμε τὰ νύχια και μέο' στά σύννεφα τειάε, μέν' στά βουνά ανεμιάειε φυλιάειε μέο' στά κρέουσα, συγχουμάειε με τάστρα, με την βροντή ζουτιέουσαι, κι άπιδρομάειε και παιζέειε με τάγρια άστροπέλειε και βασιλιά σε κραιούνε τοό κάμπου τὰ πετοόμενα και τοό βουνού οί πετρίτες.

Μπεζέουσαι να περναίτε στοό κάμπου τὰ Λιοβόρια. Θελο τ' άφ'ηλου ν' ανεόκο ν' άράλο θελο, άπτε μου, μέο' στην πιαλιά μου κατοικία, στην τάπητή τή φυλιά μου. Θελο ν' άράλο στα βουνά θελο να ζω με εσένα. Θελο τ' άνημιρο καιπόι τ' άκούου, τοό πλετόν, καθιμενού μου κι άκρυβή να τάχο συντροφιά μου. Κάθε βραδουάειε, κάθε αυγή, θελο τοό καρπό τ' αγέρι ναρχεται από την λαγκαδιά, πάν μίνα, πάν άδ'ήρη να μου χαίρειε τὰ μαλλιά και τ' άνοιχιά μου στήθη.

Θελο ή βρουσούλα, ή φερατιά, καλλέε γλυκέε μου αγάπτεε να μου προσφέρουν γιστικό τ' άθάνατα νερά τουε. Θελο τοό λόγγου τὰ πιαλιά με τόν κελαϊχισμό τουε να με κοιμάουν το βροδί, να με ζυτινούν το τάχο. Και θελο ναχο στρομα μου, ναχο και σέε πασιμά μου τοό καλοκαιρι τὰ κλαδιά και τόν χειμό' τὰ χύνια.

Παρακαλό σε, σταυραγιά, γιά χαμηλώσου άλίγο και δού' μου τέε φτερούγεε σου και πάρε με μαζί σου, πάρε με άπάνου στά βουνά, τί θα με φάη ό κάμπο!

Πόσα ζώα είχε ο Δήμος Ιάμου κατά την απογραφή του 1961

Φορτηγά 2240, βοοειδή 2070, πρόβατα 8000, γίδια 11600, χοίροι 450, πουλερικά 8600, κυψέλες 1700.

Η σύγκριση με το σήμερα είναι απογοητευτική. Φορτηγά είναι ζητημα, αν υπάρχουν 2-3 σε κάθε χωριό και τα υπόλοιπα σε πολύ μικρούς αριθμούς. Σε διάστημα μισού αιώνα η κτηνοτροφία αποδεκατίστηκε στην Ελλάδα.

Από το βιβλίο: "Τ' Άγραφα της Πίνδου" του Σεραφεύμ Τσιτσά

Από το «Νέο Αγώνα»

Όμορφιά και γραφικότητα

Από τα πιο όμορφα και γραφικά χωριά του Νομού μας είναι η Ραχούλα.

Μπορεί ν' απέχει ελάχιστα χιλιόμετρα από την Καρδίτσα, ωστόσο δεν την άγγιξε η αισθητική παράνοια των σύγχρονων αστικών κέντρων, που δυστυχώς εντοπίζεται ακόμη και σε ορεινά χωριά της περιοχής μας.

Η Ραχούλα διατηρεί το χρώμα της νοσταλγίας με την πέτρα και το ξύλο να κυριαρχούν. Ειδικά το κέντρο του χωριού με τα πλατάνια, μας θυρίζει πίσω, σε κείνα τα χρόνια της αθωότητας!

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ

ΕΔΡΑ
ΡΑΧΟΥΛΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ: 4171

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:
Γεώργιος Κατσιούλας τηλ. 697677462
Λάμπρος Α. Γριβέλλας τηλ. 2441020480
Βασίλης Χ. Καραγιάννης τηλ. 2441020592

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
ΡΑΧΟΥΛΑ 43100 ΚΑΡΔΙΤΣΑ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
Μ. Αλεξάνδρου 10 - τηλ. 2441020257

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της εφημερίδας

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Επιτυχίες

1. Γρυμπογιάννης Ιωάννης του Ευαγγέλου: Αστυφυλάκων Καρδίτσας
2. Κοντακτής Ευάγγελος του Κων/νου: Αξιωματικών Αστυνομίας
3. Νάκος Ιωάννης του Φωτίου: Μηχανικών Χωροταξίας-Πολοδομίας και Περιφερ. Ανάπτυξης Παν/μίου Θεσσαλίας
4. Αλεξανδρόπουλος Ευάγγελος του Θωμά: Ανωτάτη Γεωπονική Θεσσαλονίκης.

στις 30-8-2009

Να τους ζήσουν

Γάμοι

1. Η Μαρία Βαΐου Βρέκου και ο Αθανάσιος Σερ. Τσέλιγκας τέλεσαν τους γάμους τους στις 10-10-2009.
2. Ο Φώτης Ευαγγ. Κοτσιαριδής και η Μόνικα Μπορντέα τέλεσαν τους γάμους τους στις 10-8-2009

Θάνατοι

1. Δημήτριος Κων/νου Τσιμάκης, ετών 70, στις 20-9-2009
2. Κωσταντώ Ευαγγέλου Μήτρα, ετών 90, στις 3-10-2009
3. Χρήστος Ευαγγέλου Ξυδίας, ετών 80, στις 9-9-2009
4. Αθανάσιος Δημητρίου Καραγιάννης, γιατρός, ετών 93
5. Μαρία σύζυγος Ιωάννου Γκορτσά, ετών 58, στις 4-7-2009
Τους οικειούς συλλυπούμαστε.

Βαπτίσεις

1. Ο Χρήστος Νικολάου Βρέκος και η σύζυγός του Φωτεινή βάπτισαν το τρίτο αγοράκι τους και του έδωσαν το όνομα Σεραφεύμ-Ραφαήλ, στις 5-9-2009.
2. Ο Κωνσταντίνος Λαμπρογιώργος του Νικολάου και της Νίκης Προκόπη Παπαστεργίου και η σύζυγός του Μεταξία βάπτισαν τη θυγατέρα τους και της έδωσαν το όνομα Νίκη-Ελευθερία.

ΠΑΛΙΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΞΕΝΙΤΕΙΑ

Θέλω να πάω στην Ξενιτιά
-Πού 'στε καημένα νιάτα μου και λεβεντιά μου-
Και η Ξενιτιά με πλάνεψε
-Πού 'στε καημένα νιάτα μου-
Γιεμ' και 'κατσα τριάντα χρόνια
-Νιάτα μου και λεβεντιά μου-
Και 'πασα ξένεε αδελφέ
-Πού 'στε καημένα νιάτα μου-
Θε' μ' και ξένεε παραμάνε
-Νιάτα μου και λεβεντιά μου-
Για να μου πλέν' τα ρούχα μου
Γιεμ' τα έρημα σκουτιά μου
-Νιάτα μου και λεβεντιά μου-
Τα πλένουν μια τα πλένουν δυο
Γιεμ' τα πλένουν τρεις και πέντε
-Πού 'στε καημένα νιάτα μου-
Και από τις πέντε και μπροστά τα ρίχνουν στο σοκάκι.
Πάρε ξένε μ' τα ρούχα σου
Τα έρημα σκουτιά σου,
πάρτα, σούρτα στη μίνα σου,
σούρτα στην αδελφή σου.
-Πού 'στε καημένα νιάτα μου-
Αν είχα μίνα κι αδελφή
δεν τα 'φερνα σε σένα
-Νιάτα μου και λεβεντιά μου
δεν σας γλέντησε η καρδιά μου-

Το παραπάνω τραγούδι το τραγουδούσαν με το στόμα και το χόρευαν στη πλατεία του χωριού. Μας το έστειλε η Αγόρω Κωτσιαριδίη.

ΠΡΟΣΦΕΡΕΣ

Για την διοργάνωση των καλοκαιρινών εκδηλώσεων βοήθησαν οικονομικά ή με παροχή υπηρεσιών οι κάτωθι:

1. Μάντρα οικοδομικών υλικών - Αφών Θεάκου
2. Fast Food - Λάμπρου Κελεπούρη
3. Συνεργείο μηχανημάτων - Γεωργίου Τσιούκη
4. Βιοτεχνία Μαρμάρων - Περικλή Σιώκου
5. Κατάστημα Λαφαγιέτ - Γ. Παπαδημητρίου
6. Κέντρο SALE - Παναγιώτης & Θωμάς Βρέκος
7. Οινόποιείο Καστανιάς - Χρήστος Εγγλέζος
8. Ψησταριά Κων/νου Κατσιούλα
9. Ψησταριά Αποστόλου Φέτσου

Για την απρόσκοπτη έκδοση της εφημερίδας και τη λειτουργία του Μορφωτικού Συλλόγου παρακαλούμε να μην ξεχνάτε την οικονομική συνδρομή σας και την ενίσχυση.

Χρήματα μπορείτε να δίνετε στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και στη Συντακτική Επιτροπή της εφημερίδας ή να καταθέτετε στο λογ/σμό 368/558733-64 της Εθνικής Τράπεζας, αφού δηλώσετε το όνομά σας.

Ευχαριστούμε

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΑ Ζ.Χ.

Απόστολος Θ. Βρέκος	150
Θωμάς Κίσσας	10
Γεώργιος Θ. Κίσσας	10
Σούλα Τσιούκη	20
Ιωάννης Δ. Φέτσιος	20
Πιπίτσα Ρίζου	20
Ιωάννα Λ. Ζάχου	20
Λεωνίδα Παπαδημητρίου	20
Αθανάσιος Παπαδημητρίου	20
Θεμιστοκλής Ντίνος	30
Ρούλα Κωστάκου	20
Πηνελόπη Κατσικά	20
Ευάγγελος Τράντος	20
Χρήστος Τσιμάκης	10
Κων/νος Νάκος	20
Ιωάννης Κατσιούλας	20
Αγαθή Βαγγελίου	10
Γρηγόρης Κελεπούρης	20
Βάσω Δρόσου	20
Αλέκος Κωτσιαριδής	20
Λάμπρος Θ. Κατσιούλας	20
Στέφανος Νάκος	20
Κώστας Μούτλας	20
Κώστας Μήτρας	30
Αναστάσιος Τσιάκης	50
Λάμπρος Γριβέλλας	50
Δημήτριος Αργυρόπουλος	20
Ευάγγελος Καραγιάννης	20
Αθανάσιος Δερματάς	10
Κώστας Δερματάς	20
Βικτώρια Μπέλλου	20
Αναστάσιος Κουντουράς	20
Μαρία Ζαχαρή - Τζανιάδα	50
Ευάγγελος Καλαμάρας	20
Ηλίας Δερματάς	20
Απόστολος Χ. Κατσιούλας	20
Ράπτης Δημήτριος Φωτίου	50
Σουλιώτη-Μεσοδαντή Βασιλική	20

Ο Ιωάννης Γκορτσάς και τα παιδιά του πρόσφεραν στο Μ.Σ.Ραχούλας εις μνήμη της συζύγου και μητέρας Μαρίας το ποσό των 300

Στην Παναγία τη "Ζωγλοπίτισσα"

Συνέντευξη από την 1η σελ.

Δεν αμφιβάλλουμε ότι η "ανακαινίση" έγινε με καλή πρόθεση και είχε ως στόχο να διασωθούν οι ναοί από τη φθορά που επέφερε ο χρόνος, αλλά έλλειπε η γνώση που επέβαλλε να μην αλλοιώνεται η αρχική μορφή του ναού. Τελοσπάντων, ό γέγονε γέγονε και δεν μπορούμε να ζητούμε ευθύνες από ανθρώπους που ούτε αρχαιολόγοι ήταν ούτε ειδικό επιστήμονες.

Επανερχόμαστε στην Παναγία. Ο χώρος που βρίσκεται ο ναός είναι ειδικευμένος. Γύρω από το πλακόστρωτο προαύλιο που περιβάλλεται από πεζούλι, υψώνεται άλος από πυκνοφυλλές δριές και καστανιές και σε μικρή απόσταση κελαιρίζουν τα γάργαρο

Το "Ύψωμα της Παναγίας" στον προαύλιο χώρο του ναού.
"Πλούσιοι επέτρεψαν και επείσαν..."

και παγωμένα νερά της Σταυραϊνας. Και η ανθρώπινη φροντίδα είναι εμφανής. Φροντισμένο προαύλιο και πεζούλι για να κάθονται οι προσκυνητές, τραπέζια και πάγκοι κάτω από τα δέντρα και άνετη οδική πρόσβαση από δύο κατευθύνσεις.

Οι Παναγιές του Δεκαπενταύρουτου είναι κατεπαρμένες σε κάθε γωνιά της χώρας μας: Στα βουνά, στο κάμπο, στα νησιά. Οι Ραχουλιώτες όμως της διασποράς, από τις κοντινές και μακρινές πόλεις μας, ως τη Γερμανία, την Αμερική και τη μακρινή Αυστραλία, σε καμιά απ' αυτές δεν θα σταθούν. Θα 'ρθουν στη δική του Παναγία, τη "Ζωγλοπίτισσα", στο Παλιοζωγλόπι. Να προσκυνήσουν τη Χάρι Της, ν' ανάψουν το αγιοκέρι τους, να δώσουν για "το λάδι της Παναγίας" και προπαντός να ανταμώσουν συγγενείς, φίλους και συχωριανούς. Όμορφες σκηνές εκτυλίσσονται στο προαύλιο: Εγκάρδιο χειρτερισμό, αγκαλιές, φιλά, δάκρυα και αμέτρητες ευχές, που ανανεώνονται κάθε χρόνο τέτοια μέρα. Άντε, και του χρόνου να είμαστε καλά, να ξαναταμώσουμε...

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Συνέντευξη από την 1η σελ.

ανέθεσε σε συνεργείο να ασβεστώσει όλες τις μάντρες εκατέρωθεν του δρόμου από την πλατεία μέχρι την έξοδο του χωριού την στροφή προς Αμάραντο. Η αισθητική του χωριού άλλαξε και οι εντυπώσεις όλων ήταν θετικές. Δεν είναι δύσκολο να επαναλαμβάνεται η ενέργεια αυτή την άνοιξη κάθε χρόνο όχι μόνο στον κεντρικό δρόμο αλλά και σε άλλους δρόμους.

3. Δρόμος προς Ίταμο και Αηλιά.

Περατώθηκε η παρούσα εργολαβία του έργου της βελτίωσης και της ασφαλτοστρώσεως του δρόμου προς Ίταμο και Αηλιά Παλαιοζωγλοπίου. Κατασκευάστηκαν όλα τα τεχνικά προς Ίταμο, ασφαλτοστρώθηκαν 2 χιλιόμετρα οδοστρώματος και αμοιοχαλκοστρώθηκαν τα υπόλοιπα 600 μ μέχρι τη βρύση του Ίταμου. Ήδη έχει ζητηθεί από το Δήμο Ίταμου συμπληρωματική πίστωση για την αποπεράτωση της ασφαλτοστρώσεως.

Επίσης ασφαλτοστρώθηκε ο δρόμος προς Αηλιά στο Παλιοζωγλόπι. Αυτό που παρατηρήσαμε είναι ότι ο δρόμος προς Αηλιά είναι στενός και δεν κατασκευάστηκε εσωτερικά του δρόμου ταμπεντένο ρείθρο με κίνδυνο το χειμώνα τα βρόχινα νερά να διαβρώσουν το οδόστρωμα και να το καταστρέψουν. Δεν γνωρίζουμε αν αυτό έγινε χάριν της οικονομίας του έργου, η γνώμη μας πάντως είναι ότι όταν κατασκευάζεται ένα έργο πρέπει να κατασκευάζεται με όλες τις προδιαγραφές και ως καθυστερήσει και λίγο η ολοκλήρωσή του.

4. Κλειστό δίκτυο άρδευσης

Πλαστικός αγωγός άρδευσης διαμέτρου 12 εκ τοποθετήθηκε κατά μήκος του υπάρχοντος ταμπενταύλακου από τη δόση στο ποτάμι μέχρι τα Παιλοκάλυβα περίπου σε πρώτη φάση, με

προοπτική να φθάσει μέχρι τα Χάνια, για τη δημιουργία κλειστού δικτύου άρδευσης.

Η γνώμη μας είναι ότι η διάμετρος του αγωγού είναι μικρή. Βέβαια η ορθότητα ή μη της γνώμης μας θα αποδειχθεί στην πράξη την άνοιξη. Επίσης δεν τοποθετήθηκαν κατά διαστήματα βάνες απ' όπου οι χρήστες να μπορούν να παίρνουν νερό. Αν ο καθένας κόβει τον αγωγό για να τοποθετήσει τη δική του παροχή είναι σίγουρο ότι ο αγωγός θα καταστραφεί.

5. Εκδήλωση για τον Χ. Φλωράκη

Ο Δήμος Ίταμου, η Ένωση Αγραφιωτικών Χωριών και το Τ.Δ. Ραχουλάς διοργάνωσαν εκδήλωση για τον Χαρίλαο Φλωράκη στο μνήμα του στον Αηλιά στο Παλιοζωγλόπι. Η εκδήλωση έγινε ανήμερα του Αηλιά μετά την τέλεση της θείας λειτουργίας.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν ο Γ.Γ. Περιφέρειας Θεσσαλίας κ. Φ. Γκούπας, ο Νομάρχης Καρδίτσας κ. Φ. Αλεξάκος, ο Δήμαρχος Ίταμου κ. Βασίλης Τσαντήλας, ο πρόεδρος του Τ.Δ. Ραχουλάς κ. Φ. Κωσταριδής, ο πρόεδρος της Π.Ε.Α.Ε.Α. κ. Βασίλης Φυσιολής, ο πρόεδρος της Π.Ε.Α.Ε.Α. Καρδίτσας κ. Β. Καραγιάννης κλπ.

Στην εκδήλωση τραγουδούσε η χορωδία του ΚΑΠΗ Καλλιθέρου.

Μετά το τέλος της εκδήλωσης οι συμμετέχοντες στην εκδήλωση είχαν την ευκαιρία να επισκεφθούν και να ξεναγηθούν στο Μουσείο Φλωράκη.

6. Επιχορήγηση του Συλλόγου μας από Δ. Ίταμου

Με απόφαση του Δ.Σ. του Δήμου Ίταμου ο Μ. Σ. Ραχουλάς επιχορηγήθηκε με το ποσό των 1.000 ευρώ.

ΤΙ ΕΙΠΑΝ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

Συλλογή-προσαρμογή:
Γιάννης Απ. Κατσιούλας

1. Ευκολότερα κρύβεται η σοφία δέκα ανθρώπων παρά η βλακεία ενός. **ΓΚΑΙΤΕ**

2. Η ελπίδα είναι η μόνη φιλενάδα στην οποία συγχωρεί κανένας κάθε απιστία. **ΜΠΑΛΖΑΚ**

3. Η ζωή μας πρέπει να είναι ολόκληρη μια αδιάκοπη δράση και ενέργεια. Για ανάπαυσή μας έχουμε στη διάθεσή μας ολόκληρη την αιωνιότητα. **ΡΟΪΔΗΣ**

4. Η τύχη και ο έρωτας ευνοούν τους θαρραλέους. **ΟΒΙΔΙΟΣ**

5. Οι μόνες συμβουλές που ακολουθεί κανείς είναι εκείνες που παίρνει από την εαυτό του. **ΣΕΝΕΚΑΣ**

6. Η συκοφαντία είναι κάλπικο νόμισμα που δεν τολμάει να το φτιάξει κανένας μόνος του, αλλ' όταν πέσει στα χέρια του το βάζει σε κυκλοφορία χωρίς ντροπή. **ΜΥΣΣΕ**

7. ένας καλός και ήσυχος ύπνος μας δυναμώνει περισσότερο από ο,τιδήποτε άλλο. **ΣΑΙΚΣΠΗΡ**

8. Συνήθως παραδεχόμαστε τα μικρά μας ελαττώματα, για να πείσουμε τον άλλο ότι δεν έχουμε μεγάλα. **ΜΙΛΤΟΝ**

9. Ω φύση, όλα από σένα έρχονται, κι όλα σε σένα γυρίζουν. **ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΡΙΛΙΟΣ**

10. Ο νόμος είναι σαν τον ιστό της αράχνης: τα μικρά έντομα πλένουνται, ενώ τα μεγάλα τον σχίζουν. **ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ**

Γιατί ξεχνάμε!

Δεν ξέρω τι ακριβώς φταίει. Ίσως είναι η ελληνική μας καταγωγή (όπως βιάζονται να υποστηρίξουν πολλοί), ίσως είναι οι ραγδαίες αλλαγές που συμβαίνουν γύρω μας, αλλά νιώθω πως υπάρχει ένα σόρατο δάχτυλο που μας δείχνει καθημερινά προς τα πού να κοιτάξουμε.

Ανοίγω την τηλεόραση ή τις εφημερίδες και βομβαρδίζομαι με λόγια και εικόνες σχετικά με δημοφιλείς προορισμούς, την ακρίβεια, τη δίση των τουριστών και άλλα παρόμοια θέματα. Πού και πού αναφέρεται η πολιτική σύγχυση που επικρατεί στη χώρα ή κάποιο σημαντικό νέο και αναρωτιέμαι. Γιατί ξεχνάμε; Και δεν ξεχνάμε απολύτως, γιατί κουκουλώουμε τα «πράγματα»: Πέρασαν οχτώ μήνες και ξεχάσαμε τη δολοφονία του συνομηλικού μου στην Αθήνα. Θα πει κανείς, δυστυχώς δεν μπορούμε να φέρουμε πίσω το παιδί. Το ξέρω αυτό. Εξοργίστηκα όμως όταν διάβασα σε τοπική μάλιστα εφημερίδα γραμμένο με φιλά γράμματα λες και ήταν κάτι ασήμαντο, ένα αρθράκι μερικών δεκάδων γραμμών που ανέφερε την ποιή που δόθηκε τελικά στους δολοφόνους τους Αλέξανδρου.

Κατανόω ότι η επικαιρότητα συνεχώς ανανεώνεται, έχω όμως την εξής απορία. Που είναι όλοι όσοι βγήκαν στους δρόμους το Δεκέμβρη; Είναι δυνατόν να συμβιβάζονται και να ξεχνούν οκτώ μήνες τώρα; ΠΑΤΙ ΞΕΧΑΣΑΝ; Ή μήπως δεν ξεχάσαν;

Μέσα μου ευελπιστώ η φωτιά που άναψε στις καρδιές όλων τότε να σιγοκαίει ακόμα, περιμένοντας την επόμενη στίβα εις μνήμη του δικού μας μικρού ήρωα.

Εύη Παπαγιάννη
Καβάλα, 19-8-2009

Η ΝΤΡΟΠΗ, ΤΟ ΦΙΛΟΤΙΜΟ ΚΑΙ... ΤΙ ΘΑ ΠΕΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ

Του Θωμά Κίσσα

Ο άνθρωπος ζει μέσα στην κοινωνία. Η κοινωνία έχει νόμους γραφτούς και άγραφους. Πολλές φορές οι άγραφοι νόμοι είναι πιο ισχυροί από τους γραφτούς, π.χ. ο νόμος δεν σε υποχρεώνει να φορέσεις μαύρα όταν ένας δικός σου φύγει από τη ζωή. Ο άγραφος όμως νόμος σου λέει: «τι θα πει ο κόσμος». Έτσι, ακολουθώντας τα πατροπαράδοτα έθιμα φοράς τα μαύρα.

Μαθητρίες και μαθητές αυτοκτόνησαν από ντροπή γιατί απέτυχαν στις εξετάσεις βυθίζοντας τους δικούς τους στο πένθος. Κοπέλες που αμάρτησαν έμειναν ανύπαντρες, άλλες έφυγαν από τα χωριά τους εξαιτίας αυτού του γεγονότος και δεν ξαναγύρισαν. Μια γνήσια ψυχική ιδιαιτερία του Έλληνα, ένα από τα σπουδαιότερα γνωρίσματα του χαρακτήρα του σ' όλες τις χιλιετίες της εθνικής του ιστορίας είναι το ελληνικό φιλότιμο. Φιλότιμο ονομάζουμε το συναίσθημα της τιμής, που γεννιέται από τον έπαινο ή τον φόβο των άλλων ανθρώπων προς τον εαυτό μας. Αυτό γεννά το φραγμό ή τον έλεγχο των πράξεων, που μελετά να κάνει ο άνθρωπος. Για τον νεοέλληνα η φράση: «τί θα πει ο κόσμος;» και για τον ομηρικό Έλληνα «είν' εντροπή μας κι άκουσμα κακό στους απογόνους» είναι μεγάλη υπόθεση. Προστατεύει την τιμή του με κάθε μέσον για να αποφύγει την ντροπή του κόσμου, την «αιδώ» που του είναι αβάσταχτη.

Γράφει ο Γ. Σακελλαρίου: «Το ελληνικό φιλότιμο είναι η πολύτιμος δύναμη και το σπουδαιότερο χαρακτηριστικό καθ' ο διακρίνεται ο Έλληνας των άλλων ανθρώπων. Είναι δε η φιλοτιμία περισσότερο ανεπτυγμένη εις τον Έλληνα παρά εις τους άλλους λαούς». Ανάμεσα στους Έλληνες οι πιο φιλότιμοι πρέπει να είναι οι ήρωες. Όπως φαίνεται από τα κείμενα «το Ρωμείο φιλότιμο» κυριαρχεί στη ζωή των πρώων, τους οδηγεί σε φοβερούς καβγάδες, διώχνει τη δειλία από πάνω τους, τους κάνει ανδρείους και τους ωθεί ως την αυτοθυσία. Στον Όμηρο οι φράσεις «Αιδώς Αργείοι» ελέχον μια μαγική επίδραση θα έλεγε κανείς, πάνω στους φοβισμένους για κάποια στιγμή ήρωες, τους κάνουν να συνέχονται και να βαδίζουν με ανδρεία προς το θάνατο. Η λέξη «αιδώς» είναι σχεδόν το μόνο φάρμακο κατά της δειλίας και χρησιμοποιείται κατά κόρον απ' τους θεούς και τους ηγούμενους, που θέλουν να δώσουν θάρρος στους ανδρείους τους. Τα ιδανικά, πατριδα, οικογένεια, ελευθερία, χρησιμοποιούνται πολύ σπάνια στον Όμηρο. Η «αιδώς» φαίνεται να αποδίδει πάντα και να φέρνει άριστα αποτελέσματα στη μάχη, γιατί οι ήρωες έχουν πολύ ψηλά την τιμή τους. Ο Όμηρος για να δείξει τη μεγάλη επίδραση του φιλότιμου, επαναλαμβάνει συχνά τη φράση:

Ντροπή σας! Κρίμα λέω τα κάλλη σας Αργείοι τιποτένιοι.
Αυτά είπε και όλοι ήσαν δύναμη και στύλωσε η καρδιά τους.

συνεχίζεται

Ο ΝΤΟΛΚΕΡΟΜΑΧΑΣ

Συνέντευξη από τη σελ. 1

το Βαγγέλη και τον Γιάννη ο οποίος σκοτώθηκε όταν οι Γερμανοί βομβάρδισαν τις Σοφές. Με τη δεύτερη γυναίκα απέκτησε ένα γιό τον Δημήτρη. Επειδή η δεύτερη γυναίκα πέθανε σχεδόν αμέσως μετά τον τοκετό, η μανιά του από την μανά του το μεγάλωσε μόνη της και του έδωσε το μητρικό επίθετο.

Ο Λίας παντρεύτηκε την κόρη του Μήτρου Κομπούρα και απέκτησε δύο αγόρια: τον Κώστα και τον Θύμιο και δύο κορίτσια: Τη Ρήνα και την Τασία. Ο Λίας Ντόλκερας την οικογένειά του τη μεγάλωσε στον Ξηρόκαμπο.

Ο Τάσιος Ντόλκερας παντρεύτηκε την Στυλιανή Γιώργου Σιώκου και απέκτησε τρία αγόρια: το Γιώργο, τον Γιάννη και το Σπύρο, ο οποίος πέθανε μικρός, και τρία κορίτσια: τη Βιργινία, τη Βασιλική και την Ευριδίκη.

Δίπλα από το σπίτι του Γιάννη Ντόλκερα ήταν το σπίτι του Κώστα Κατσικά. Ο Κώστας παντρεύτηκε την Ζωίκο του Γιάννη Παπαδημητρίου και απέκτησαν δύο κορίτσια: Την Ανδρονίκη και τη Σοφία. Ο Κώστας πέθανε από φυματίωση. Τη μεγαλύτερη κόρη την παντρεύτηκε ο Τάσιος Μπέλλος και απέκτησαν μία κόρη τη Θεοδώρα. Προσεβλήθησαν από την ίδια αρρώστια και τα δύο κορίτσια που είχε ο πατέρας τους και πέθαναν σε μικρό χρονικό διάστημα ή μια αδελφή από την άλλη. Θυμάμαι μικρός τότε ότι ο θάνατος των δύο κοριτσιών συντάραξε τη μικρή κοινωνία του χωριού μας. Ο Τάσιος Μπέλλος παντρεύτηκε την Βασιλική Κωστικά. Με τη δεύτερη σύζυγό του ο Τάσιος απέκτησε την Αλεξάνδρα, την Αγγέλα και τον Κώστα.

Το σπίτι του Κώστα Κατσικά δίπλατο και πέτρινο σώζεται και σήμερα σε καλή κατάσταση χωρίς εξωτερικές επεμβάσεις. Το έχει ο Λάμπρος Ντίκος ενώ ο αδελφός του Κώστας έκτισε σύγχρονο σπίτι στο ίδιο οικοπέδο.

Πιο πέρα από το σπίτι του Κώστα Κατσικά ήταν το σπίτι του Σάββα Κατσικά. Ο Σάββας παντρεύτηκε την κόρη του Γιάννη Βρέκου τη και απέκτησαν τρία παιδιά: την Ελένη, τη Μαρία και τον Κώστα. Το σπίτι του Σάββα Κατσικά, χαμύλο, σώζεται μέχρι σήμερα και περιήλθε στην ιδιοκτησία της κόρης του Ελένης Λαζάρου Ζάχου.

Δίπλα από το σπίτι του Σάββα Κατσικά ήταν το σπίτι του αδελφού του Γιάννη Κατσικά. Ο Γιάννης Κατσικάς παντρεύτηκε την Πηνελόπη του Θεοδωρή Κομπούρα και απέκτησαν τα παιδιά: Αποστόλη, Σταμάτιο και Λία. Στο χώρο που ήταν το σπίτι του Γιάννη Κατσικά σήμερα υπάρχουν τα ισόγεια σπίτια των κληρονόμων Αποστόλη και Λία Κατσικά.

Πέρα από τα Κατσαϊκάκια άρχιζαν τα Τσαμακιά. Πρώτο σπίτι που συναντούσαμε ήταν του Μήτσιου Αθανασίου Ταμιάκη, ισόγειο. Ο Μήτσιος παντρεύτηκε την Παρασκευή Σωτηρίου Ράπητη και απέκτησαν τρία παιδιά: Το Χρήστο, τη Μαρία και την Ακατερίνη. Το σπίτι του Μήτσιου Ταμιάκη σήμερα το έχει ο γιος του Χρήστος.

Δίπλα από το σπίτι του Μήτσιου είχε σπίτι ο αδελφός του Κώστας Ταμιάκης. Ο Κώστας παντρεύτηκε την Πάτρα Γιάννη Κατσιούλα και απέκτησαν τον Λάμπρο, τον Ξενοφώντα, το Θανάση και την Αμαλία. Το παλιό σπίτι περιήλθε κληρονομικά στον Λάμπρο, ο οποίος γκρέμισε το παλιό και έκτισε νέο.

Στην άκρη του μαχαλά αυτού προς τα Δυτικά ήταν ένα διόροφο σπίτι των αδελφών Φώτη και Μήτσιου Ταμιάκη. Το σπίτι αυτό αργότερα περιήλθε στους κληρονόμους αυτών Αποστόλη Φώτη Ταμιάκη και Παναγιώτη Ταμιάκη. Ο Αποστόλης παντρεύτηκε την Ευγενία Χρήστου Νάκου και απέκτησαν τον Βασίλη, τον Φώτη, την Ιουλίτα και την Ευδοξία. Ο Πάνας παντρεύτηκε την κόρη του Σπύρου Δερματά Χρύσω που απέκτησαν τον Βασίλη και την Κρυστάλλη. Αργότερα ο Πάνας ήλθε σε δεύτερο γάμο με την Μαρία Κώστα Ράπητη.

Τα παιδιά του Αποστόλη Ταμιάκη έκτισαν, όταν μεγάλωσαν, καινούριο δίπλατο σπίτι το οποίο τελικά περιήλθε στο Βασίλη αφού ο Φώτης έκτισε νέο σπίτι σε οικόπεδο που το είχε προικα η γυναίκα του Ιβηγένια από τον πατέρα της Μιχάλη Γρυμμογιάννη. Ο Πάνας Ταμιάκης εγκαταστάθηκε και έμεινε μόνιμα στο Σωγρί. Το μισό σπίτι που είχε στη δικαιούσα του σπάνια το χρησιμοποιούσε, κυρίως Χριστούγεννα και Πάσχα. Αργότερα περιήλθε στο γιό του Λάμπρο και οι κληρονόμοι αυτού το πούλησαν στο Στέφο Νάκα.

Σήμερα στη γειτονιά αυτή λίγα σπίτια μένουν ανοιχτά. Τα περισσότερα κλειστά. Η ήσυχη σημερινή αυτή γειτονιά ζει με αναμνήσεις μιας ταραχώδους περασμένης εποχής.

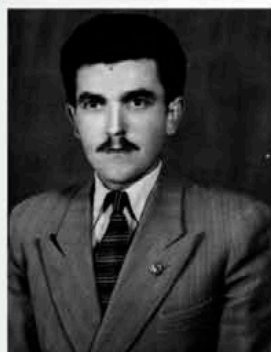
Η ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΣΤΗ ΒΡΥΣΗ ΙΤΑΜΟΥ

Δεν θα εξετάσουμε, αν καλώς ή κακώς μήτε η παραπάνω επιγραφή στη βρύση Ιτάμου. Από τη στιγμή όμως που μπηκε, όποιος διαφωνούσε, έπρεπε να διατυπώσει προφορικά ή γραπτά τη διαφωνία του. Το θέμα που παρουσιάζει η επιγραφή, μετά από τη επέμβαση του ... διορθωτή είναι ανεπίτρεπτο. Δείχνει, αν μη τι άλλο, και έλλειψη θάρρους του ... διαγραφέα να εκφράσει τη διαφωνία του δημόσια.

'Ενας χρόνος χωρίς το Γιώργο

Του Βασίλη Καραγιάννη

Στις 3 του Νοέμβρη συμπληρώνεται ένας χρόνος χωρίς το Γιώργο. Ένας χρόνος που έφυγε για το μακρινό ταξίδι για την αιωνιότητα. Ο φίλος, ο συμμαθητής, ο συνάδελφος, ο συγχωριανός Γιώργος Ντόλκερας. Ακόμα δεν μπορούμε να το πιστέψουμε, όπως δεν μπορούσαμε να το πιστέψουμε όταν αιφνίδια και απρόσμενα μάθαμε για το θάνατό του. Τον αιώνηστο Γιώργο ούτε τον λησμονήσαμε, ούτε τον ξεχάσαμε γιατί υπήρξε στη ζωή του ένας άνθρωπος με ήθος, με χαρακτήρα, με ακτινοβολία, με ανθρωπιά και αγάπη για τους συνανθρώπους του και ιδιαίτερα για τους συγχωριανούς του. Τη βεβαιότητα ότι ο Γιώργος εξακολουθεί να ζει στη μνήμη όλων των χωριανών την απέκτησα το καλοκαίρι, όταν συνάντησα πολλούς χωριανούς και χωριανές μας. Το πρώτο πράγμα που μου έλεγαν ήταν η φράση "χάσαμε το Γιώργο" και ο καθένας αράδιαζε τα καλύτερα λόγια για να πλέξει το εγκώμιο αυτού του ανθρώπου και να νοιώσει το δυσαναπλήρωτο κενό που άφησε πίσω του. Και τα έλεγαν αυτά δεν ήταν ψεύτικα ή προσποιητά αλλά έβγαιναν με πόνο από τα βάθη της ψυχής των συνομιλητών μου γιατί ο Γιώργος ήταν ένας ακέραιος, έντιμος και ολοκληρωμένος άνθρωπος που έταξε τον εαυτό του στην εξυπηρέτηση των άλλων ανιδιοτελώς, χωρίς αντίκρισμα, ανταμοιβή ή ανταπόδοση.

Ο Γιώργος συμμετείχε ψυχικά στη χαρά και τον πόνο των συνανθρώπων του. Στο χωριό μας όλοι τον καλούσαν σε γάμους ή βαπτίσεις και αυτός ανταποκρινόταν και με το παραπάνω και όταν ήταν ακόμα νέος χόρευε εκείνο το λεβέντικο τσάμικο που εντυπωσίαζε την ομήγυρη, γιατί μαζί με τ' άλλα ήταν και ένας εξαιρετικός χορευτής. Εάν πάλι τύχαινε να κτυπήσει πένθιμο η καμπάνα, ο Γιώργος θα ήταν από τους πρώτους που θα επισκεπτόταν τους οικείους του νεκρού για να τους πει λόγια παρηγοριάς και στην εκκλησία θα κατέθετε ένα χρηματικό ποσό στη μνήμη του νεκρού αντί για στεφάνι.

Ο Γιώργος ήταν ένας εκλεκτός και σπάνιος δάσκαλος και για πολλά χρόνια προσέφερε τις γνώσεις του στους μαθητές του σχολείου του χωριού μας. Η Ραχούλα ανέδειξε πολλούς και αξίους δασκάλους, πολλοί από τους οποίους υπηρέτησαν στο χωριό μας και ανταποκρίθηκαν με πληρότητα και εκτέλεσαν ευσυνείδητα το καθήκον τους προς τους μικρούς μαθητές του χωριού μας.

Ο Γιώργος, ωστόσο στα παιδιά του χωριού μας, προσέφερε κάτι παραπάνω. Την αγάπη του στους μαθητές του κι αυτό έκανε τη διαφορά. Το πατρικό του θα μπορούσε κανείς να πει ενδιαφέρον για τους μικρούς του μαθητές ήταν συνεχές και αδιάλειπτο. Φρόντιζε και λάμβανε τα απαραίτητα μέτρα για την υγεία και σωματική ακεραιότητα των μαθητών στα διαλείμματα, στην έξοδο από το σχολείο, στις εκδρομές, στη γυμναστική και στην προετοιμασία για τους αθλητικούς αγώνες. Βοηθούσε τους αδυνάτους στην κατανόηση και εκμάθηση του διδασκόμενου μαθήματος. Για τους μαθητές της ΣΤ τάξης φρόντιζε για την προετοιμασία για τις εισαγωγικές εξετάσεις στο Γυμνάσιο. Τους έκανε ιδιαίτερα μαθήματα σε ώρες εκτός σχολείου χωρίς να χρεωθεί ποτέ ούτε την ελάχιστη αμοιβή.

Η παρουσία του Γιώργου στο χωριό ήταν έντονη. Θα τον συναντούσες στα καταστήματα του χωριού, στην πλατεία εάν ήταν καλοκαίρι ή στο δρόμο πηγαίνοντας για το σπίτι του. Στα πανηγύρια του χωριού ήταν παρόν σ' όλα τα εξωκλήσια. Την Κυριακή πήγαινε χωρίς στην εκκλησία και λάβαινε μέρος στο ψαλτήρι.

Την Κυριακή, όταν τύχαινε να έλθω στο χωριό, ήξερα ότι εκεί θα συναντούσα και τον Γιώργο. Βγαίναμε μαζί σε κάποιο καφενείο του χωριού. Ο Γιώργος είχε την συνήθεια να κερνά όχι μόνο αυτούς που κάθονταν μαζί του στο τραπέζι, αλλά και τους άλλους που βρίσκονταν στο μαγαζί. Εναντιωνόταν οσάκις τον προλάβαινα στην πληρωμή.

- Κάτσε Βασίλη. Εσύ πληρώνεις στην Καρδίτσα.

Τον Γιώργο τον συναντούσα τακτικά στην Καρδίτσα, αλλά σπάνια είχε τον χρόνο για καφέ. Από τα πρώτα βήματα της έκδοσης της εφημερίδας είχαμε καθιερώσει να πηγαίνουμε, η τριμελής συντακτική επιτροπή, σ' ένα γνωστό ουζερί και να γιορτάζουμε την νέα έκδοση μ' ένα ποτήρι τσίπουρου.

Η έκδοση της εφημερίδας, άλλοτε ήταν πολύ κουραστική. Εκτός του γραψίματος των κειμένων χρειάζονταν να παραμένουμε στο τυπογραφείο πέντε με έξι ώρες και να εργαζόμαστε σκληρά στη σελιδοποίηση. Ακόμα και σήμερα που τα κομπιούτερ σηκώνουν το όλο βάρος, το στήσιμο της εφημερίδας, η έκδοσή της είναι πολύωρη και κουραστική. Έτσι, όταν τελειώναμε, αισθανόμασταν την ανάγκη του τσιπράδικου. Εκεί μας δινόταν η ευκαιρία να χαλαρώσουμε και να συζητήσουμε για την εφημερίδα και άλλα θέματα γύρω από το χωριό. Τη συζήτησή μας την δίδαν και διάφορα ανέκδοτα. Πέραν του Λάμπρου, του Βασίλη και του Γιώργου, βρίσκονταν στην παρέα και ο αιώνηστος Παπαφώτης, ο οποίος γνώριζε εκ των προτέρων την ώρα και το μέρος της συνάντησης. Τα θέματα συζήτησης ήταν ποικίλο ενδιαφέροντος. Αναφέρονταν κυρίως στο χωριό και ήταν λαογραφικά, ιστορικά, πολιτιστικά και φυσικά μέσα και οι παιδικές μας αναμνήσεις. Επειδή στην πληρωμή ο Γιώργος ή ο Παπαφώτης ήβελαν να πληρώσουν κάτι παραπάνω, καθιερώσαμε το "γερμανικό σύστημα" και ο καθένας πλήρωνε το μεριδίό του. Αυτή ήταν η χαρά της απόλαυσης που είχαμε κάθε τρίμηνο με την έκδοση της εφημερίδας την οποία περιμέναμε με μεγάλο ενδιαφέρον. Να ανταμώσουμε και να τα πούμε.

Δυστυχώς τους χάσαμε και τους δύο σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η ευχαρίστηση παρέα μας διαλύθηκε. Τους θυμωμάσταν τακτικά και τους δύο και κυρίως όταν σελιδοποιούσε η εφημερίδα και παίρνοντας το δρόμο για τα σπίτια μας. Η αναφορά στα ονόματά τους είναι επιτακτική.

Θεωρώ ωστόσο ότι οφείλω να αναφέρω ένα παράπονο που είχε ο Γιώργος από το χωριό και το εξεφραζε πολλές φορές στις προσωπικές μας συζητήσεις. Ενώ δηλαδή ο ίδιος ανέλαβε τη ζωή του προσφέροντας συνεχώς προς τους συγχωριανούς μας, εκείνοι την μοναδική ευκαιρία που είχαν για να δείξουν την εκτίμησή και την αναγνώρισή, προς το πρόσωπό του, τον απαξίωσαν. Όταν δηλαδή ο Γιώργος έθεσε υποψηφιότητα κάποτε για πρόεδρος του χωριού μας επιθυμώντας από τη θέση αυτή να εργασθεί με όλες του τις δυνάμεις του και να προσφέρει ακόμα περισσότερα στο χωριό οι χωριανοί τον καταμήφισαν δείχνοντας έτσι αγνωμοσύνη για ό,τι ο Γιώργος είχε κάνει για το καλό του συνόλου της Ραχούλας και θα εξακολουθούσε ακόμα, με ανωτερότητα, να κάνει και εις το μέλλον πάρα το γεγονός αυτό.

Άνθρωποι του αναστήματος του Γιώργου σ' άλλες κοινότητες σε μια τέτοια περίπτωση είχαν πημθεί ως άρμοζε.

Ας είναι αιωνία η μνήμη των δύο εκλεκτών συγχωριανών μας Γιώργου και Παπαφώτη.

Παντρολογήματα στην εξοχή

Τα ανύπαντρα αγόρια του οικισμού Ζωγρί και οι Καλαμαράι

Συνέντευξη από τη σελ. 1

Για τους παραπάνω υπήρχε σοβαρό πρόβλημα, διότι δεν υπήρχαν κορίτσια της παντρείας στους δυο οικισμούς. Υπήρχαν δυο τρεις κοπέλες, αλλά ήταν συγγενείς τους. Από την άλλη, από τα κορίτσια της παντρείας στη Ραχούλα κανένα δεν δέχονταν να γίνει γεωργικηνοτρόφισσα για τους παρακάτω λόγους:

1) Εμάς τους εξοχίτες μάς είχαν σε δεύτερη μοίρα, καίτοι ορισμένες οικογένειες ήταν ισάξιες των καλών οικογενειών της Ραχούλας. 2) Το βασικότερο ήταν ότι στον οικισμό μόνο τρία τέσσερα σπίτια είχαν δεύτερο δωμάτιο και οι υπόλοιπες οικογένειες έμεναν σε μικρά σπίτια του ενός δωματίου ή σε καλύβες και δεν ήθελαν οι νύφες να περάσουν την πρώτη νύχτα του γάμου στον αχυρώνα ή στο ...ξενοδοχείο των αστέρων, αν ήταν καλοκαίρι, και 3) Τα κορίτσια του οικισμού ήταν πιο σκληραγωγημένα και, εκτός από τις δουλειές που έκαναν τα κορίτσια του χωριού, είχαν και το φιλάγιο των γιδροπροβάτων, το άρμεγμα, το κούρεμα, την τέχνη να κάνουν τυρί και μυζήθρα, το πλέξιμο, το νύσσιμο και τον αργαλειό. Αυτές τις εργασίες ελάχιστα από τα κορίτσια του χωριού μπορούσαν να τις κάνουν, διότι έλλειπαν οι πρώτες ύλες.

Το ρόδι το έσπασε ο Ηλίας Καλαμαράς που είχε συνδεθεί ερωτικά με την Ισμήνη του Κώστα, αλλά εδώ υπήρχε μεγάλο πρόβλημα: Δεν δέχονταν οι γονείς της Ισμήνης αυτόν το γάμο. Τότε ανέλαβε ο μπάμπρας μου, ο Κώστας Κατσιούλας που ήταν ο καλύτερος προξενηγής και καταφερτζής, "πάντρευε ακόμα και δεσποτή!". Πήγε στο χωριό και συνάντησε τους γονείς της Ισμήνης και έκαμαν συμφωνία- συμβιβασμό, ότι παντρεύοντας η Ισμήνη τον Ηλία να κάνει τις ίδιες δουλειές που έκανε και στο χωριό και όχι να γίνει τσοπάνισσα ή να κόβει ξύλα!

Εδώ θυμάμαι το εξής περιστατικό: Όταν επέστρεψε ο μπάμπρας μου από το χωριό, τον περίμενε ο Ηλίας και του λέει:

-Τι έγινε ξαδέερφε, φέρνεις ευχάριστα νέα;

Εκείνος του απάντησε ...ποιητικά:

*"Ντύσου, Λία μ' και φομάρε
Πες της Σμίλης να σε πάρει.
Ντύσου, Λία μ', κορδαρέψ'
σύρε στο χωριό παντρέψ'!"*

Μετά από αυτό ο Ηλίας δεν πήγε στο σπίτι του να αναγγείλει το ευχάριστο γεγονός, αλλά έφυγε κατευθείαν για το χωριό και σε μια εβδομάδα έγινε ο γάμος. Η τελετή του γάμου έγινε στο πατρικό σπίτι της Ισμήνης με παπά τον παπα-Λεωνίδα. Όταν τελείωσε η γαμήλια τελετή, φορτώσανε τα προικιά της Ισμήνης και ανεβάρσανε τη νύφη σε ένα άλογο και το γαμπρό σε άλλο. Ακολουθούσαν τη γαμήλια τελετή αγόρια, κορίτσια και κάθε ηλικίας άνδρες και γυναίκες, τραγουδώντας παραδοσιακά γαμήλια τραγούδια. Τα καπίστρια των αλόγων της νύφης και του γαμπρού τα έθωσαν νεαρά παλικάρια που είχαν εν ζωή και τους δυο γονείς.

Φθάνοντας στο Ζωγρί, στο σπίτι του γαμπρού, τα κορίτσια στάθηκαν απέναντι από το γαμπρό και τραγουδούσαν. Αντί ότι θυμάμαι ήταν οι αδελφές Αγόρω και Βασιλικά Καλαμάρα και μικρότερες: η αδελφή μου Αθηνά, η Ερασία Κουμπουρά και η Αμαλία Καραγιάννη και από το χωριό οι συγγενείς της νύφης Περασφόνη και Αγόρω Γρυμπογιάννη, η Φώτω Καραγιάννη και πολλές άλλες κοπέλες. Όταν τελείωσε το τραγούδι, ο γαμπρός είχε ένα μήλο στην τσέπη του και το πέταξε. Σημάδεψε το στήθος της πιο υψαίνας κοπέλας, της Περασφόνης Γρυμπογιάννη, τη χτύπησε δυνατά και η κοπέλα ζαλιώθηκε και έπεσε κάτω.

Μετά ακολούθησαν κεράσματα, φαγο-

πίτι κα γλέντι. Όταν διαλύθηκε η γαμήλια τελετή, οι νεόνυμφοι δεν χρειάστηκε να πάνε στον ...αχυρώνα ή στα λιβάδια, αλλά στο δεύτερο δωμάτιο που διέθετε το σπίτι του γαμπρού.

Οι υπόλοιποι υποψήφιοι γαμπροί, ο Κώστας Τοιμάκης, που ήταν και ο μεγαλύτερος, παντρεύτηκε τη Βαία του Μάρκου Ζαχαρή, γεωργικηνοτρόφισσα από τα Βαρκά, ο Γιώργος Καλαμάρας την αδελφή της Βάσιας, τη Ρήνη, και, μετά από χρόνια, ο Χρήστος Καλαμάρας παντρεύτηκε τη.....Κουκουλιάκου από τον Αμάραντο, αφού πρώτα είχε παντρεύει τις αδελφές του Αγόρω και Βασιλικά. Τέλος ο αδελφός μου Γιώργος παντρεύτηκε την Ερασία Κώστα Κουμπουρά από το Ζωγρί, μικρότερη του.

Τελευταίον άφησα τον Κώστα Καλαμάρα, γιατί ο γάμος του ήταν περιπετειώδης κι εγώ, καίτοι μικρός, ήμουν κουμπάρος. Εδώ συγκρούστηκαν τα δυο πρώτα ξαδέρφια, ο Κώστας Ευαγγέλου Καλαμάρας και ο Γιώργος Ιωάννου Καλαμάρας. Το μήλο της έριδας ήταν η Σοφία Μπούτλα από το χωριό Ραχούλα. Η μάνα της Σοφίας, χήρα, αντιδρούσε γιατί ήθελε να παντρεύει τη Σοφία, αλλά να βάλει "μεν γαμπρό". Ο Γιώργος Καλαμάρας, και μεν την ήθελε, αλλά όχι να πάει στο χωριό γιατί οι γονείς του ήταν περασμένης ηλικίας και ο μικρός αδελφός του Βασίλης ήταν ανήλικος και ανήμπορος να αντεπεξέλθει στις γεωργικηνοτροφικές εργασίες. Από την άλλη πάλι ο Κώστας είχε δυο αδερφές ανύπαντρες, την Αγόρω και τη Βασιλικά.

Εδώ έβαλε το χεράκι του ο μεγάλος προξενηγής, ο μπάμπρας μου. Μια Τετάρτη που ήταν στην Καρδίτσα, σε συνεννόηση με τον Κώστα, συνάντησαν τη Σοφία και τους έπεισε να κλεφτούν, για να μη συγκρουστούν τα δυο ξαδέρφια. Στην επιστροφή για το χωριό, η Σοφία φτάνοντας στο Χάνι, αντί να πάει στο χωριό, έστριψε αριστερά για το Κούτσουρο, μαζί με τον Κώστα. Ο Κώστας είχε νεόκτιστο διώροφο σπίτι του πατέρα του, αλλά ημετέλες. Είχε ένα ισόγειο δωμάτιο, το "μαντζάτο" και το υπόλοιπο το χρησιμοποιούσαν ως αποθήκη. Ο όροφος ήταν πατωμένος, αλλά αδιαμόρφωτος χωρίς ταβάνι. Εκεί πέρασαν την νύχτα ο Κώστας και η Σοφία. Την επομένη, κατά το σούρωπο, πήγαν στο σπίτι του μπάμπρα μου, του Κώστα, και από εκεί ξεκίνησαν οι αλληλοαπαχθέντες για το χωριό. Ο μπάμπρας μου ο Κώστας με τη γυναίκα του, την Κατερίνη και εγώ, φτάσαμε στο χωριό και μιπήκαμε στην εκκλησία. Εκεί μας περίμενε ο παπα-Λεωνίδα, αφού είχε φροντίσει να βρει στέφανα και δυο δαχτυλιδιά, αντί για βέρες. Στην τελετή παρευρίσκονταν και τρεις κοπέλες: Οι θυγατέρες του παπά Αμαλία και Μαρία και η ξαδέρφη μου Γιαννούλα Κουμπουρά.

Ο παπα-Λεωνίδα άρχισε την τελετή, ψέλνοντας από μνήμης, ένα κερί έκαινε στο μανουάλι και, καθώς ήταν και περασμένης ηλικίας, αργούσε. Τότε ο Μπάμπρας μου, ο Κώστας, του λέει:

-Πάτερ, πήγαινε κατευθείαν στο "Ισαία χόρσεν...", και ο παπάς του απάντησε:

"Παλιόβλαχε, πάψε, εδώ είναι εκκλησία και ιερός χώρος και η τελετή θα γίνει όπως πρέπει. Μην κοιτάς που δεν τα διαβάζω. Υστερα από τόσα χρόνια, τα ξέρω όλα απ' έξω."

Εγώ άλλαξα τα δαχτυλιδιά και τα μπέρδενα και ο παπάς μου είπε:

-Είσαι μικρός ακόμα, θα μάθει.

Η θεία μου η Κατερίνη, άλλαξε τα στέφανα. Εδώ τελείωσε εκείνος ο γάμος, οι νεόνυμφοι πήγαν στο σπίτι της Σοφίας και εμείς επιστρέψαμε στο Ζωγρί.

ΠΑΠΑΡΟΥΝΕΣ ΚΑΙ ΚΥΚΛΑΜΙΝΑ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙΘΕΤΩΝ ΕΠΟΧΩΝ

Του Βασίλη Καραγιάννη

Υπάρχουν ορισμένα λουλούδια τα οποία αγαπήθηκαν από το λαό μας και εκφράζουν ή έγιναν συνώνυμα με μια εποχή. Η άνοιξη, για παράδειγμα, είναι η εποχή των λουλουδιών, των χρωμάτων και των αρωμάτων. Παντού άνθη: στα δένδρα, στους θάμνους, στα λιβάδια, στους κήπους, στα παρτέρια, στις γλάστρες. Είναι τόσα πολλά και η ανθοφορία τόσο ραγδαία, ασταμάτητη και εκρηκτική που σε βάζει σε δίλημμα να κατατάξεις τα λουλούδια και να αποφανθείς με βεβαιότητα ποιο είναι το πρώτο, ποιο το δεύτερο και πιο το τελευταίο, σε εμφάνιση, χρώμα, μορφή και άρωμα. Και όμως, ένα ταπεινό λουλούδι ταυτίζεται και εκπροσωπεί την άνοιξη καθ' όλη τη διάρκεια αυτής. Φυσικά είναι η παπαρούνα.

Ντροπαλή, με κόκκινα πέταλα, λιγνοβεργολυγερή, λικνίζεται στο πρώτο φύσημα, αλλά συνάμα τολημική και αποφασιστική αφού σιγήρα τον κρύο βοριά του Φλεβάρη και, σε πείσμα της κακοκαιρίας, κάνει πολύ πρόωμη την εμφάνισή της προαναγγέλλοντας παρόληθα τον ερχομό της άνοιξης. Ο κόσμος άλλοτε που είχε προβλήματα με τη βαρυσχεμνιά και με τις ζωτροφές, οι οποίες ήταν λιψές ή μηδαμικές, περίμενε ένα μήνυμα, μια καλή είδηση, ένα ευχάριστο μηνύμα ότι η κακοκαιρία που τόσο βασάνιζε τους ανθρώπους παίρνει κάποιο τέλος.

Η εμφάνισή του στα πεδινά ενός πελαργού ή η εμφάνισή της πρώτης παπαρούνας στα ριζά του πετρωμένου ήταν μεγάλες είδηση ελπίδας και ανακούφισης.

Αποτελούσε, τότε, είδηση και μάλιστα βαρυσήμαντη και σπουδαία, η εμφάνιση των πρώτων παπαρούνας στο Διάσολο της Σέκλιζας. Δεν ήταν κάτι το ασυνήθιστο στις κουβέντες που έκαναν οι γυναίκες στη γειτονιά να άκουγες και τη φράση: - Πάει ο χειμάνος, ο τάδε χειμάνος μας στο Διάσολο είδε και έκοψε μερικές παπαρούνες.

Οι παπαρούνες, όπως και όλα τα άνθη και λουλούδια, ξεκινούν από τα παραθαλάσσια και πεδινά μέρη όπου ο καιρός είναι ζεστότερος και σιγά - σιγά με την πάροδο του χρόνου κάνουν την εμφάνισή τους στα ημιορεινά και ορεινά μέρη. Στα μέσα της άνοιξης οι παπαρούνες οργιάζουν σε όλα τα μέρη μια πλημμυριδιά από κόκκινο, φλόγιο χρώμα κυριαρχεί παντού. Ο λαός μας αγάπησε την παπαρούνα και στα δημοτικά τραγούδια έχει το μεριδί του. Τη χρησιμοποιούσε επίσης σε συμβολισμούς, χαρακτηρισμούς και παρομοιώσεις.

Ένα από τα πολλά τραγούδια που είναι αφιερωμένα στην παπαρούνα λέει: "...παπαρούνα κόκκινη, κόκκινη ποιος σ' έκοψε στη ρίζα και μαράθηκαν τα φύλλα...". Είναι, λοιπόν, ευαίσθητο λουλούδι και γρήγορα μαρτυρείται εάν με το κόψιμο δε φροντίσουμε να την τοποθετήσουμε σε βάζο με νερό ή σε ένα νεροπότηρο. Οι Λαζαρινές που στο στόλισμα των καλοθιμών χρησιμοποιούν πολλές παπαρούνες, κρεμούν τα καλάθια έξω στις βεράντες για να μη μαραθούν και να είναι δροσερές την επόμενη ημέρα που τραγουδούν. Με παπαρούνες θα στολίσουν οι κοπέλες μαζί με άλλα λουλούδια τον επίταφιο και παπαρούνες θα χρησιμοποιήσουν στο πλέξιμο των στεφανιών την πρωτομαγιά.

Εάν οι παπαρούνες είναι το σήμα κατατεθέν, ο εκπρόσωπος, το έμβλημα, το λουλούδι που επάξια εκπροσωπεί την άνοιξη, τι θα λέγαμε για τα κυκλάμινα τα οποία είναι οι εκπρόσωποι της αντιθετικής εποχής που λέγεται φθινόπωρο. Είμαι βέβαιος ότι δεν θα έχουμε καμιά αντίρρηση ή ένσταση αφού τα κυκλάμινα κυριαρχούν όλο το φθινόπωρο και η εμφάνισή τους τρελαίνει και συνευαίνει μικρούς και μεγάλους.

Το κυκλάμινο είναι "πόα κονδυλόρριζη" που ζει πολλά χρόνια. Ευδοκίμει σχεδόν σ' όλη την Ευρώπη και προτιμά μέρη δροσερά και σκιερά. Ο κόνδυλος είναι σαρκώδης και πεπλατυσμένος και έχει σχήμα περίπου κύκλου. Τα φύλλα του μοιάζουν σαν τα φύλλα του κισσού με πολλά χρώματα και σχέδια και άνθη αβρά, όλο χάρη, τα οποία κλίνουν προς τα πλάγια και δίνουν την εικόνα του ταπεινού.

Όταν στα παλιά τα χρόνια παραβριζάμε στο Παλιόζωγλοπί, μικρός τότε, αναζητούσα τα πρώτα ανθισμένα κυκλάμινα προς το τέλος του Αυγούστου σε μια δροσερή πλαγιά στο ποταμάκι του Μπαλά.

Στην αρχή ήταν δυσχερέτα, πολύ δύσκολα να τα επισημάνεις, να τα δεις και να τα κόψεις. Κάθε χρόνο τα αναζητούσα περίπου στο ίδιο μέρος λες και είχαμε ραντεβού. Ένα κυκλάμινο και μόνο μου αρκούσε να μου δώσει το μήνυμα, την αίσθηση ότι το καλοκαίρι σάνεται, τελειώνει και έρχεται το φθινόπωρο.

Βεβαίως είχαμε και άλλες ενδείξεις, σημάδια ότι το καλοκαίρι πάει προς το τέλος του, βασιλεύει. Το τίναγμα των καρυδιών, τα κρόνα που έπαιρναν εκείνο το έντονο χρώμα, προς χαρά όλων μας, την εμφάνιση του τσαλαπετεινού (αγριοπετεινού) στα χαμόκλαδα του άλσους της Αγίας Παρασκευής, το μαύρισμα των καρπών της φροζυλιάς ήταν από τις λίγες ενδείξεις ότι έπρεπε να ετοιμάσουμε με τις αποσκευές μας για το κάτω χωριό αφού το φθινόπωρο ήταν επί θύρας και πίσω του έσερνε το χειμάνο.

Σ' άλλα μέρη τα κυκλάμινα τα λένε και "χοιστροφή" γιατί μαζεύουν τους κόνδυλους, τους ξεραίνουν και με αυτούς τρέφουν τα γουρούνια αφού είναι τροφή θρεπτική γι' αυτά. Για εμάς όμως το καλοκαίρι μας ενδιέφερε αποκλειστικά και μόνο να βρούμε τον πιο μεγάλο κόνδυλο για να φτιάξουμε με τη φτερωτή, ένα ευχάριστο και διασκεδαστικό παιγνίδι που με τη δύναμη του νερού έμπαινε σε κίνηση και ενεργοποιούσε τη φαντασία μας.

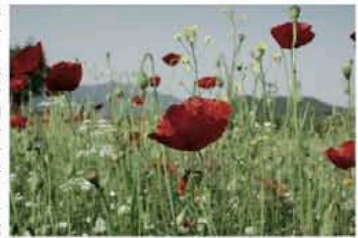
Αφού, λοιπόν, βρίσκαμε το κατάλληλο για αυτή τη δουλειά κόνδυλο, με χαντζάρι που ήταν μόλιμο εξάρτημα φτιαγμένο από βλαστάρια καστανιάς μικρά ξυλάκια τα οποία τα τοποθετούσαμε, κατά διαστήματα, στην περιφέρεια αυτού και έτσι είχαμε μια μικροσκοπική φτερωτή. Με μια λεπτή βέργα κρινιάς φτιάχναμε τον άξονα περιστροφής και με μια κατάλληλη φλούδα καστανιάς και με το νερό του ρυακιού δίναμε την κίνηση στη φτερωτή.

Το θέαμα ήταν εντυπωσιακό και συναρπαστικό συνάμα. Μας αποχαιρώνε κυριολεκτικά. Καθόμασταν πάνω σε ένα μεγάλο κοτρώνι και κοπάζαμε την νεάνα, την ασταμάτητη κίνηση της φτερωτής η οποία πετούσε μακριά σπινές νερού και ο νους μας πήγαινε στο νεροπότιο, στο νερομύλο, στο μαντάκι. Στο υδροηλεκτρικό εργοστάσιο δεν πήγαινε η φαντασία μας γιατί, για την εποχή που μιλάμε, τα υδροηλεκτρικά εργοστάσια για την Ελλάδα ήταν ανύπαρκτα.

Ενώ τα κυκλάμινα, με τον καιρό, πλήθαιναν στο Παλιόζωγλοπί, εμείς τα αφήναμε για να κατεβούμε στο κάτω χωριό. Στις αρχές του Σεπτεμβρίου η ζέση ήταν μεγάλη αλλά οι πολλές φθινοπωρινές βροχές την τούκαζαν και η ατμόσφαιρα γίνονταν ήπια και υποφερτή. Καιρός κατάλληλος για τα κυκλάμινα. Στις σκιερές πλαγιές ανάμεσα σε θάμνους και κουτσουπιές τα κυκλάμινα θριάμβευαν. Ενώ πριν ήταν άδρατα και άφαντα, με μιας γέμιζαν οι πλαγιές από κυκλάμινα. Κόβαμε τα κυκλάμινα με προσοχή, τα βάζαμε σε νεροπότιρα και με αυτά στολίζαμε το φτωχικό μας δωμάτιο.

Τα κυκλάμινα διατηρούνται όλο το φθινόπωρο και τα βρίσκουν οι παγωνιές και τα πρώτα χιόνια. Η φύση τότε νεκρώνεται και μαζί της χάνονται και τα ντροπαλά κυκλάμινα.

Εφέτος οι πολλές βροχές του Σεπτεμβρίου ευνοήσαν τη γρήγορη εμφάνιση των κυκλάμινων. Οι πλαγιές γέμιζαν με κυκλάμινα που κάνουν τη φθινοπωρινή φύση όμορφη και ελκυστική. Οι Λάτρεις της φύσης έχουν την ευκαιρία να απολαύσουν ένα πανόραμα ομορφιάς και χρωμάτων. Όση την αγαπούν ανταμείβονται με το παραπάνω.

Καλοκαίρι

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΟΡΦΩΤΙ

Με πλήρη επιτυχία στέφθηκαν οι εκδηλώσεις που πραγματοποίησε ο Μορφωτικός Σύλλογος Ραχούλας.

Το βράδυ της 27ης Ιουλίου ο Δήμος Ιτάμου σε συνεργασία με το Μ.Σ.Ραχούλας φιλοξένησαν στη πλατεία του χωριού τον θίασο της Θεατρικής Σκηνης Καρδίτσας η οποία παρουσίασε το θεατρικό έργο "Μία θεία...μα τι θεία!!!".

Στη συνέχεια ο Μ.Σ.Ραχούλας διοργάνωσε τις εξής εκδηλώσεις:

Το βράδυ της 5ης Αυγούστου στη πλατεία του χωριού η οποία ήταν κατάμεστη από κόσμο ο Σύλλογος οργάνωσε μουσικοχορευτική βραδιά.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν και χόρεψαν τα χορευτικά συγκροτήματα του Αμαράντου, της Πορτίτσας και το παιδικό χορευτικό της Ραχούλας που εξέπληξε με τη χορευτική του δεινότητα και τις απίθανες φιγούρες. Στη συνέχεια η πίστα παραχωρήθηκε στο κοινό και το γλέντι διατηρήθηκε με αδιάπτωτο κέφι μέχρι τις πρωινές ώρες.

Η εκδήλωση αυτή στάθηκε αφορμή να ανταμωθούν και να συνδιασκεδάσουν οι μόνιμοι κάτοικοι της Ραχούλας με τους ετεροδημότες και τους ξενιτεμένους που βρέθηκαν αυτή τη μέρα στο χωριό.

Την επόμενη μέρα 6η Αυγούστου στην Κούλια Ιτάμου στο εξωκλήσι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, μετά τη θεία λειτουργία ο Σύλλογος παρέθεσε σε όλους τους παρευρισκόμενους προσκυνητές παραδοσιακή φασολάδα και ντόπιο κρασί.

Στις 16 Αυγούστου το απόγευμα περισσότερα από 40 παιδιά της Ραχούλας έκαναν περπατώντας το γύρο της χωριού. Τα παιδιά και κυρίως αυτά που δεν μένουν στο χωριό, είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν καλύτερα τις γειτονιές του χωριού τους. Νοώριτερα διανεμήθηκαν στα παιδιά μπλουζάκια με το σήμα του Μορφωτικού Συλλόγου και μετά το πέρας του γύρου δόθηκαν αναμνηστικά διπλώματα και προσφέρθηκαν χυμοί και γλυκίσματα.

- 1 και 2: Από τις εκδηλώσεις στον Προφητηλία, στη μνήμη Χαρ.Φλωράκη
 3-4-5: Το χορευτικό συγκρότημα Ραχούλας
 6: Διανομή φασολάδας στο προαύλιο της εκκλησίας στην Κούλια Ιτάμου
 7: Χορός στην πλατεία της Ραχούλας
 8: Σκηνή από το έργο: "Μία θεία...μα τι θεία", στην πλατεία της Ραχούλας
 9: Ο πρόεδρος του συλλόγου Γιώργος Κατσιούλας με τα παιδιά που έκαναν το γύρο της Ραχούλας
 10: Το χορευτικό συγκρότημα Πορτίτσας
 11: Αναμνηστική στήλη των πεσόντων Ραχουλιωτών σε όλους τους πολέμους, Εθν. Αντίσταση και Εμφύλιο, που τοποθετήθηκε με πρωτοβουλία του Δ. Ιτάμου στο Μνημείο Πεσόντων
 12: Το χορευτικό συγκρότημα Αμαράντου
 13: Χορός στην πλατεία

2009 ΕΤΕΡΟΕΠΙΧΕΙΡΗΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

Θέματα υγείας

ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΣ

Ένας δαίμονας στο ποτήρι

Αλκοολισμός είναι η οξεία ή χρόνια δηλητηρίαση που προκαλείται από την αιθιλική αλκοόλη, δηλαδή από το οινόπνευμα και οφείλεται στην υπερβολική και παρατεταμένη χρήση οινοπνευματωδών ποτών.

Οι άνθρωποι και κυρίως οι νέοι πίνουν για πολλούς και διάφορους λόγους, μερικούς από τους οποίους θα απαριθμήσουμε:

1) Ορισμένοι αποδίδουν προδιάθεση προς το αλκοόλ σε κληρονομικούς παράγοντες, αν και αυτό δεν επιβεβαιώνεται επιστημονικά.

2) Άτομα που έχουν κατάθλιψη ή σοβαρά προβλήματα πίνουν γιατί το ποτό τους κάνει να αισθάνονται καλύτερα.

3) Υπάρχουν και οι "τολμηροί" που πίνουν για να φαίνονται άγτρες!

4) Τέλος υπάρχουν και εκείνοι που πίνουν για να νιώσουν διαφορετικά.

Συνέπειες για την υγεία

Όποιοι και αν είναι οι λόγοι που καταλήγει κάποιος στον αλκοολισμό, οι συνέπειες για την υγεία του είναι καταστροφικές. Το οινόπνευμα συγκεντρώνεται στο αίμα και κινείται σε όλα τα ζωτικά όργανα και στον εγκέφαλο με μεγάλη ευκολία ανάμεσα στα νευρικά κύτταρα, αλλάζει τη λειτουργία των νευρώνων και προκαλεί

τη μέθη. Το αποτέλεσμα είναι ότι αλλάζει το χαρακτήρα του ανθρώπου. Μπορεί να μεταμορφώσει τον άνθρωπο σε γλεντζέ, μισάνθρωπο, ήρωα ή σάτυρο, ανάλογα πώς εκδηλώνεται η μέθη: με έκφραση χαράς, λύτης, παραληρήματος, επιθετικότητας, απομόνωσης κλπ.

Άλλες σωματικές βλάβες που προκαλούνται από το οινόπνευμα είναι η **γαστρίτιδα**, **παγκρεατίτιδα**, **υποσιτισμός** ή **νευρική κόπωση**.

Κίνος του λάργυγα. Συν τοις άλλοις, οι έγκυες γυναίκες που καταναλώνουν αλκοόλ κάνουν άβελα και ασυμείδητα **κακό στο έμβρυο**. Διανοητική καθυστέρηση και διατάραξη της λειτουργίας του πλακούντα είναι οι πιο συνηθείς συνέπειες. Μια πολύ θανατηφόρα ασθένεια που προκαλείται από χρόνια χρήση αλκοόλ είναι η **κίρρωση του ήπατος**, όπου το οινόπνευμα σκωτώνει τα κύτταρα του συκωτιού και εμποδίζει τη λειτουργία του.

Εκτός από σωματικές βλάβες, προκαλεί και ψυχικές διαταραχές, όπως: **ελάττωση αυτοκριτικής**, **οξθυμιά**, **τάση για ζήλια**, **επιθετικότητα**, **τάση για ψέματα** και τέλος προκαλεί **διαταραχές του ύπνου**. Η κατάχρηση αλκοόλ καταστρέφει, εκτός από τον ίδιο τον αλκοολικό, οικογένειες, σταδιοδρομίες, διαλύει φιλίες, γεμίζει φυλακές, νοσοκομεία και τέλος νεκροτομεία. Καθένας μπορεί να συγκρίνει την προσωρινή ευχαρίστηση που προσφέρει το αλκοόλ με τις οδυνηρές συνέπειες που, επιγραμματικά, περιγράφονται παρακάτω:

- 1) Εξασθενεί τη μνήμη και την προσοχή.
- 2) Κάνει το άτομο φλύαρο.
- 3) Προκαλεί νευρική κόπωση και ελαφρύ τρόμο.
- 4) Είναι υπεύθυνος για τροχαία ατυχήματα, αυτοκτονίες, εγκληματικότητα, μείωση της απόδοσης στην εργασία.
- 5) Αυξάνει το σωματικό βάρος.
- 6) Οδηγεί σε καταστροφή του συκωτιού(κίρρωση του ήπατος) και σε δυσλειτουργία του εγκεφάλου.
- 7) Προκαλεί διάφορες μορφές καρκίνου.
- 8) Δυσχεραίνει την απορρόφηση πολλών θρεπτικών συστατικών, όπως βιταμίνες, ασβέστιο κ.ά.

Ο ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΣ

- Καταστρέφει την υγεία
- Διαλύει οικογένειες
- Δημιουργεί προβλήματα στο χώρο εργασίας
- ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

Επιθεώρηση του Δημοτικού Σχολείου Ραχούλας το σχολικό έτος 1934-35

Γράφει ο **Λάμπρος Γριβέλλας**

Ο αναγνώστης με το δικό του θα αναρωτηθεί, τι το ενδιαφέρον παρουσιάζει μια επιθεώρηση των δασκάλων ενός σχολείου από τον επιθεωρητή. Η συνέχεια πρόκειται να δώσει απάντηση στο ερώτημα. Το ενδιαφέρον βρίσκεται στο γεγονός ότι ο επιθεωρητής **Αντώνης Γεραντώνης** ήταν ένας από τους καλύτερους παιδαγωγούς της εποχής εκείνης και, αν κρίνουμε από την έκθεση επιθεωρήσεως που συνέταξε για το Δημοτικό Σχολείο Ραχούλας, θα διαπιστώσουμε ότι και σήμερα, μετά από 75 χρόνια, οι παιδαγωγικές απόψεις του είναι σύγχρονες. Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει και ο επιθεωρούμενος δάσκαλος **Ευάγγελος Τζωνάνοπουλος**, ένας από τους πιο μορφωμένους και εργατικούς δασκάλους της εποχής, που, για καλή μας τύχη, όλοι οι παλαιότεροι Ραχουλιώτες υπήρξαμε μαθητές του.

Ας έλθουμε όμως στην επιθεώρηση. Αξιο παρατήρησης είναι ότι ο Γεραντώνης εστίασε το ενδιαφέρον του στο νεαρό μετεκπαιδευμένο δάσκαλο Τζωνάνοπουλο, ενώ το δεύτερο δάσκαλο του σχολείου, Βασίλη Νάκο (γραμματοδιδάσκαλο και πεθερό του προηγούμενου), τον αντιπαρέχεται, διότι τον θεωρεί δάσκαλο μιας άλλης εποχής, που άλλο δεν του απομένει παρά να πάρει τη σύνταξη του και να αποχωρήσει. Το ίδιο έκανε με όλους τους γραμματοδιδασκάλους της περιφέρειάς του, για ορισμένους μάλιστα οι εκθέσεις του είναι και διακριδαστικές. Να τι γράφει για ένα άλλο γραμματοδιδάσκαλο:

"Ούτος είναι υπερεβδομηκοντούτης. Δεν ακούει καλώς και οι μαθηταί θορυβούν. Δεν βλέπει τους καθημένους εις τα τελευταία θρανία. Δεν δύναται να συγκρατησεί τα ούρα του επί μίαν διδακτικήν ώραν και εξέρχεται, ουρών εις τον πλησιέστερον τοίχον, υπό τα καγχάζοντα όμματα των μαθητών. Όθεν εισηγούμεθα την απόλυσιν αυτού."

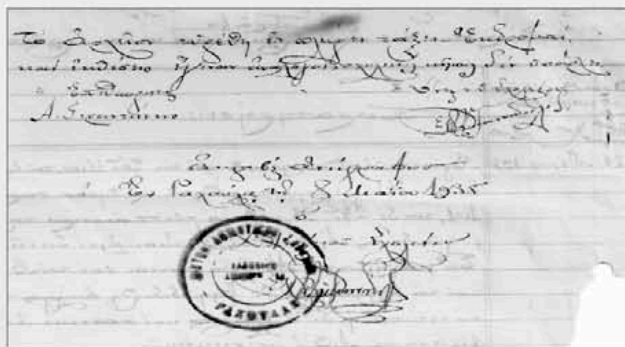
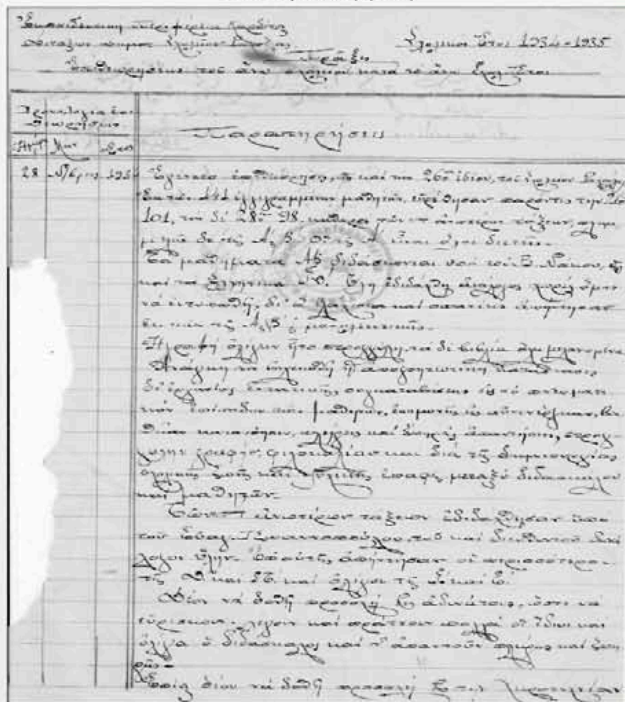
Πρέπει να πούμε ότι ο Γεραντώνης δεν ενεργούσε με δική του πρωτοβουλία. Υπήρχε ρητή εντολή του υπουργείου παιδείας να θεθούν εκτός υπηρεσίας, με συνταξιοδότηση, όλοι οι υπερήλικες γραμματοδιδάσκαλοι, για να καταλάβουν τις θέσεις τους νέοι δάσκαλοι με καλύτερη επιστημονική συγκρότηση.

Από τις υποδείξεις του επιθεωρητή σημειώνω ορισμένες, οι οποίες και σήμερα, ύστερα από 75 χρόνια, ισχύουν απόλυτα στη εκπαιδευση, όπως:

- **Ανάγκη να βελτιωθεί η απογοητευτική κατάσταση εις εργασία εντατικής, συγκαταβάσεως εις το πνευματικόν επίπεδον των μαθητών, επιμονής εις αυτενέργειαν, βαθείαν κατανόησιν, φιλοκαλίαν δια της δημιουργίας σχολικής ζωής και ψυχικής επαφής μεταξύ δασκάλου και μαθητών.**
- **Δόν να δοθεί προσοχή εις αδυνάτους, ώστε να ευρίσκουν, λέγουν και πράττουν πολλά οι ίδιοι και ολίγα ο δάσκαλος.**

Τέλος, πρέπει να σημειώσω ότι την έκθεση του επιθεωρητή συνοπογράφει και ο επιθεωρούμενος δάσκαλος, μεγάλη κατάκτηση, που καταργήθηκε από τη δικτατορία Μεταξά, αλλά ουδέποτε επανήλθε!

Η έκθεση επιθεωρήσεως

Από το βιβλίο του Άγγελου Ζαχαρόπουλου ΤΑ ΤΑΡΑΓΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ 1940-1950

(απόσπασμα)

Η οικογένεια Παπαδημητρίου

Αμέσως μετά το επεισόδιο του Ιουλίου 1941¹, ο πατέρας μου με εξαπέστειλε στην Αθήνα, όπου είχαν εγκατασταθεί ήδη ως φοιτητές τα δύο μεγαλύτερα αδέρφια μου, εκ των οποίων ο μεγαλύτερος, ο Γιώργος, ήταν έφεδρος ανθυπολοχαγός του ΕΛΑΣ. Έτσι δεν μπόρεσα να συναντήσω τον Ίταμο, ο οποίος, όπως προανέφερα, ήταν συγγενής μου². Ο Ίταμος επέζησε του εμφυλίου και κατέφυγε στην Πολωνία, όπου ριζώσε και έκαμε οικογένεια. Επισκεπτόταν κάπου κάπου την Ελλάδα, όπου και πέθανε σε αρκετά προχωρημένη ηλικία. Ο νεότερος αδελφός του Βασιλής, εύελπς το 1940, αξιωματικός του ΕΛΑΣ στην κατοχή, παρουσιάστηκε μετά την απελευθέρωση στις Αρχές. Λόγω της συμμετοχής του στον ΕΛΑΣ, κατετάγη στο "Β'πίνακα" των αξιωματικών. Αυτό σήμαινε ότι έπαιρνε κάποιο μισθό, χωρίς να του αναθέτουν καθήκοντα. Δεν του είχαν εμπιστοσύνη. Ήρθε μόνο να παρουσιάζεται σε κάποια Αρχή σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Βασιλής Παπαδημητρίου
εύελπς

Γεωργίου Παπαδημητρίου
έφεδρος ανθυπολοχαγός

Για ένα διάστημα τον είχα φιλοξενήσει στο μικρό δωμάτιο που είχαμε νοικιάσει στη Νέα Ελβετία, όπου κοιμόμασταν όλοι στρωματσάδα. Ήρεμος, ευγενής, φαινόταν να πλήττει. Αγαπημένη του απασχόληση ήταν η ανάγνωση της "Κομμουνιστικής Επιθεώρησης". Μια μέρα εξαφανίστηκε αθόρυβα. Μάθαμε ότι είχε καταταγεί στο Δημοκρατικό Στρατό. Δεν αργήσαμε να πληροφορηθούμε το θάνατό του σε κάποια μάχη. Υπήρχε και η αδελφή, η Αγγαίνα. Ανθυπολοχαγός του ΕΛΑΣ στην Κατοχή, κληρονομήθηκε το 1945-46, κατέληξε κι αυτή στο Δημοκρατικό Στρατό. Επέζησε του εμφυλίου και κατέφυγε στην Πολωνία, όπου παντρεύτηκε και απέκτησε τρία παιδιά. Νομίζω ότι ζει σήμερα στην Πολωνία³.

Τραγική μορφή της οικογένειας ήταν η μητέρα Αλεξάνδρα Ακριβάκη. Με το δάσκαλο σύζυγό της κι αυτόν υπό διωγμό⁴, τον αγαπημένο της γιο Βασιλή νεκρό και έχοντας πλήρη άγνοια για την τύχη των άλλων δυο παιδιών της, είχε περιπέσει σε βαριά μελαγχολία. Τη θυμάμαι προς το τέλος της ζωής της, που σχεδόν είχε χάσει τα λογικά της.

Αναλογίζεται κανείς πόσες τραγωδίες αυτού του είδους και χειρότερες είχαν προκληθεί από αυτόν τον καταραμένο εμφύλιο πόλεμο.

Σημειώσεις:

1. Αναφέρεται στην επίθεση της ομάδας Ίταμου (Περικλής Παπαδημητρίου) στον αστυνομικό σταθμό, στην Καστανιά, όπου σκοτώθηκε και ένας χωροφύλακας.
2. Οι μανάδες τους ήτα πρώτες εξαδέλφους.
3. Η Αγγαίνα Παπαδημητρίου ζει πια στην Αθήνα σε προχωρημένη ηλικία.
4. Σύζυγος της Αλεξάνδρας Ακριβάκη ήταν ο Ραχουλώτης δάσκαλος Γιώργος Παπαδημητρίου.

Η ΑΡΠΑΓΗ ΤΗΣ ΘΕΟΠΟΥΛΑΣ

14 Αυγούστου απόγευμα. Η καμπάνα του χωριού κτύπησε λυπητερά. "Ποιος πέθανε;" ρωτούσε ο ένας τον άλλον. Ο μπάριμπα Κώστας πέθανε, τον βρήκαν πεθασμένο και φαγμένο από τα παντάρια. Ο παπάς διέδωσε στο χωριό τη λειτουργία της Παναγίας θα την άρχιζε χωρίς να προλάβει να κηδέψει και τον μπάριμπα - Κώστα. Το εκκλησιασμά από χωρίς μαζεύτηκε στην εκκλησία και κατά τις 10 η εκκλησία σκόλασε. Ο παπάς και ορισμένοι συγγενείς έφυγαν από την εκκλησία για να συμπαροσταθούν στο γιο και την οικογένειά του. "Έλα πατέρα να μείνεις μαζί μας" του έλεγε η νύφη. Αυτός όμως έλεγε όχι. Εγώ θα μείνω στο χωριό να αναβώ κερύ στη φοκαριάρα τη μάνα σας. Και έμεινε, και πέθανε και τον έθαψαν δίπλα στη μακαρίτσα.

Αφού ο παπάς έφυγε από την εκκλησία ο κόσμος παρέες - παρέες αγόρασαν ψητό, κοκορέτσι, κοντοσουβίλι και με τα φαγητά που είχαν μαζί τους το έριξαν στο φαγοπύτι. Οι νέοι με τους ήχους του κλαρινού άρχισαν να χορεύουν αυρτοτσάμικα και να τραγουδούν όλοι μαζί.

Το βλαχόπουλο ο Θόδωρος σέλωσε δύο άλογα, πήρε την αδελφή του και ήρθαν στο πανηγύρι. Δεν πρόλαβαν την λειτουργία ούτε κοινωνήσε τα άκραντα μυστήρια. Στάθηκε πάνω από τη βρύση και κοίταζε τους νέους που χόρευαν και τους ανθρώπους που τραγούπιαν. Φορούσε τσόχινο παντελόνι, τσαρούχια λαριρινά με μεταξένιες φούντες, βελουδινο γλέκο και από το τσεπάκι κρεμόταν η χρυσή καδένα που κρατούσε το ρολόι. Το μαλλί μαύρο, το μουστάκι στριμμμένο τσιγκελωτό. Στο αριστερό του χέρι κρατούσε μια γκλίτσα σκαλιστή αληθινό κομψοτέχνημα.

Η Θεοπούλα πήρε την κανάτα και πήγε στη βρύση για να πάρει νερό. Τον είδε και κάτι σκίρτησε μέσα της. Ώσπου να πάει στους δικούς της γύρισε και τον κοίταξε πολλές φορές. Μια απροσεξία της όμως έριξε την κανάτα και το νερό χύθηκε. Την άρπαξε και πήγε στη βρύση. Ο Θόδωρος στεκόταν εκεί σαν άγαλμα. Οι ματιές τους διασταυρώθηκαν και με τα μάτια συνεννοήθηκαν. Ο Θόδωρος πήδηξε από το πεζούλι και άρπαξε τη Θεοπούλα, την έριξε στον ώμο του και σαν ζαρκαδι άρχισε να ανηφορίζει. Έφτασε εκεί που ήταν τα άλογα δεμένα, ανέβηκαν και πήραν το μονοπάτι προς τα βλαχοκόνακα. Ώσπου να συνέλθει ο κόσμος αυτοί έγιναν άφαντοι. Το γλέ-

ντι χάλασε, όλοι γύρισαν στο χωριό. Ο πατέρας δεν το χώνεψε αυτό. Όλη τη νύχτα δεν κοιμήθηκε. Χαράματα ξύπνησε της γυναίκας του και της είπε:

"Γυναίκα βγάλε μου τον γκρα από την παλιοκασέλα

και σέλωσέ μου το άλογο με την καλή τη σέλα, να πάρω δίπλα τα βουνά, τους λόγγους να γυρίσω, Καβαλίκεψε το άλογο και έφτασε στα βλαχοκόνακα. Εκεί τον περίμενε ο αρχιτσέλιγκας. Ο πατέρας χωρίς να ξεπεζέψει ζήτησε την κόρη του. "Θα σου την φέρω" του είπε ο αρχιτσέλιγκας. Πήγε στο κονάκι και τη φώναξε. Αυτή ήρθε φορώντας σαρακατσάνικη στολή και στο πλευρό της είχε τον Θόδωρο. "Πατέρα τον αγαπώ τον Θόδωρο" του είπε. "Δωσμου την ευχή σου. Ξέρω κοντά του θα είμαι ευτυχισμένη". Ο πατέρας δάκρυσε. "Με την ευχή παιδί μου" και αγκάλιασε και τα δύο παιδιά. "Την Κυριακή στην εκκλησία εκεί θ' ανταμωθούμε, νυφούλα να σε ντύσουμε και όλοι να χαρούμε".

Η Κυριακή ήρθε. Ο γάμος κίνησε. Τα όργανα έπαιζαν και οι βλαχούλες ροδοκόκκινες φορώντας τις παραδοσιακές στολές τους συνόδευαν τη νύφη και το γαμπρό. Μετά τη στέψη στήθηκε τρικούβερο γλέντι στα βλαχοκόνακα που κράτησε τρεις μέρες σύμφωνα με τα Σαρακατσάνικα έθιμα. Εμείς οι πιτσιρικάδες τότε όλα μαζί μας φαίνονταν παράξενα. Φλάμπουρο κεντημένο, στολές βλάχικες, τσαρούχια με φούντες, το σάκο στον έναν ώμο, γκλίτσες σκαλιστές και το τραγούδι με το στόμα αντιλαλούσε στις ρεματιές. Ένα βλαχικό μου βοσκοπούλα τα πρόβατα μόλις άκουσε τα τραγούδια έβγαλε από τον ντουρβά τη φλογέρα και άρχισε να παίζει: "Έβγα βλάχα μ' στο βουνό που έχω λόγια να σου πω" και "Αγάπησα σαρακατσάνα που είναι όμορφη νταλιάνα, έχει δυο μάτια σαν ελιά που ξετραβάνουν τον ντουλάι".

Τώρα κανένας δεν κλέβει κορίτσι. Όλοι θέλουν προίκα και αν δεν ικανοποιηθούν χωρίζουν και ο καθένας τραβάει το δρόμο του. Δεν λογαριάζουν τι θα πει ο κόσμος ούτε τι θα απογίνουν τα παιδιά. Η κοινωνία χάλασε λέει ο κόσμος. Γι' αυτό η παροιμία λέει: "Κατσίκι από σπίτι και σκύλο από κοπάδι", με άλλα λόγια Γυναίκα από σπίτι για το σπίτι.

Θωμάς Κίσσας
Καβάλα

Μια ανέκδοτη ιστορία στο Ζωγλόπι της τουρκοκρατίας

Το γεγονός που περιγράφεται στη συνέχεια μου το διηγήθηκε ο μακαρίτης Θωμάς Κατσιούλας, χωρίς να μπορεί να προσδιορίσει τον ακριβή χρόνο που έγινε ούτε και τα πρόσωπα που έλαβαν μέρος. Το παραθέτω όπως το άκουσα.

Περί το 1850-1855 η Θεσσαλία εξακολουθούσε να τουρκοκρατείται και στο φυλάκιο του Ιτάμου υπήρχε τουρκική φρουρά. Η τουρκική διοίκηση είχε διαφθαρεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε σπάνια έφταναν τρόφιμα στις συνοριακές φρουρές της Θεσσαλίας και οι Τούρκοι στρατιώτες προσπαθούσαν να συντηρηθούν αρπάζοντας τα ζωντανά των γεπτονικών χωριών.

Μια ανοιξιάτικη μέρα οι Ζωγλοπύτες καλλιεργούσαν τα χωράφια τους στον Ξηρόκαμπο και στον Κρεμαστόμυλο. Το απογευματάκι ξέζεψαν τα βόδια, τα πότισαν στο ποτάμι και τα άφησαν ελεύθερα να ξεκουραστούν και να βοσκήσουν στο Μαυρόγι. Δυο Τούρκοι στρατιώτες από το φυλάκιο του Ιτάμου που παραμόνευαν κρυμμένοι, βρήκαν την ευκαιρία και προσπάθησαν να κλέψουν ένα από τα βόδια των χωριανών. Κάποιοι χωριανοί όμως τους αντιλήφθηκαν και έβαλαν τις φωνές. Μερικοί οπλισμένοι άνδρες έστρωσαν τους Τούρκους στο κινήγι πυροβολώντας, με αποτέλεσμα να σκοτώσουν τον ένα και να τραυματίσουν βαριά τον άλλο.

Ο κίνδυνος για τους δρόστες, αλλά και για το χωριό ήταν μεγάλος, διότι οι Τούρκοι θα ζητούσαν εκδίκηση. Για ν' αποφύγουν τα χειρότερα, έβαλαν τον τραυματία σε πρόχειρο φορείο και τον κατέβασαν στην Καρδίτσα. Στην τουρκική αστυνομία είπαν ότι τους στρατιώτες τους πυροβόλησαν κλέφτες, που ήρθαν για να κλέψουν τα βόδια τους!

Παρ' όλα αυτά οι Τούρκοι συνέλαβαν όσους χωριανούς βρίσκονταν εκείνη τη μέρα στην περιοχή και τους οδήγησαν στις φυλακές της Καρδίτσας. Οι Ζωγλοπύτες εκείνοι σώθηκαν χάρη στις ενέργειες του προεστού Πάνου Ζωγλοπύτη, που έστειλε επί τούτο άνθρωπο στην Κωνσταντινούπολη, στον αδελφό του Κώστα, τον γνωστό, ως Κωστάκη Εφέντη. Ο Κώστας Ζωγλοπύτης την εποχή εκείνη, μαζί με άλλα αρχοντόπουλα των Αγράφων και του Ασπροποτάμου, υπηρετούσε, υπό ένα ιδιότυπο καθεστώς, στην αυλή του σουλτάνου και είχε ισχυρές διασυνδέσεις. Με τη μεσολάβησή του διατάχθηκαν οι Αρχές της Καρδίτσας και ελευθέρωσαν τους Ζωγλοπύτες.

Λ.Γ.

ΤΑ ΜΑΘΗΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΑΣ

A/A	Όνοματεπώνυμο	Έτος γενήσεως			
1	Γριβέλλας Λάμπρος Αθαν.	1935	76	Βρέκος Ιωάννης Θωμά	1936
2	Μπέλλος Θωμάς Γεωργ.	1935	77	Βρέκος παντελής Κων.	1936
3	Νάκας Λάμπρος Αποστ.	1935	78	Γκορτσάς κων. Χρ.	1936
4	Παπαδημητρίου Ευφροσύνη Ευθ.	1935	79	Γκορτσάς κων/νος Θωμά	1936
5	Σουλιώτου Αλίκη Αποστ.	1935	80	Ζαχαρής Ευάγγελος Χρ.	1936
6	Σουλιώτου Γεωργία Αποστ.	1935	81	Καρλάφτης Ταξιάρχης Φωτ.	1936
7	Καρλάφτης Αναστάσιος Φωτίου	1934	82	Κίψτης Γεώργιος Αλεξ.	1936
8	Καραγιώργος Λεωνίδας Γεωργ.	1933	83	Κωστάκος Φώτιος Ευαγγ.	1936
9	Γκορτσά Τασία Κων.	1934	84	Καραγιάννης Ευάγγελος Γεωργ.	1936
10	Βρέκος Απόστολος Θωμά	1934	85	Κατσαρός Απόστολος Αναστ.	1936
11	Γρυμπογιάννη Ιφιγένεια Μιχ.	1934	86	Κουτσιαριδής Ευάγγελος Φωτ.	1936
12	Κορκοντζέλου Δέσπω Δημ.	1934	87	Κελεπούρης Δημήτριος Δημ.	1936
13	Κωστάκος Θωμάς Ευαγγ.	1934	88	Ντίνος Βασίλειος Δημ.	1936
14	Νασιάκος Στυλιανός Ηλ.	1933	89	Παπαστεργίου Αναστάσιος Αντ.	1936
15	Παπαστεργίου Βασιλική Αντ.	1934	90	Ράπτης Θωμάς Βασίλ.	1936
16	Δήμου Σταυρούλα Φωτ.	1934	91	Ράπτης Ευάγγελος Ηλία	1936
17	Παπαδημητρίου Βικτωρία Ευθ.	1932	92	Τράντος Ευάγγελος βασιλ.	1936
18	Δήμου Βαία	1933	93	Τσιάκης Αναστάσιος Στεργ.	1936
19	Παπαδημητρίου Λεωνίδα Ευαγγ.	1933	94	Βρέκος Ευφροσύνη Γεωργ.	1936
20	Μπέλλου Θεοδώρα Αναστ.	1931	95	Γριβέλλα Κωνσταντία Γεωργ.	1936
21	Ράπτη Λαμπρούλα Βασίλ.	1933	96	Κατσιούλα Μερότη Κων.	1936
22	Ντόλκερα Βασιλική Αναστ.	1933	97	Κολοβού Ανθή Ευαγγ.	1936
23	Κωστή Ευθαλία Αλ.	1933	98	Ντίνου Αγγελική Κων.	1936
24	Γριβέλλας Φώτης Ιωάνν.	1932	99	Νάκα Αθηνά Παν.	1936
25	Ζαχαρής Λάμπρος Χρ.	1932	100	Ράπτη Δάσπω Ιωάνν.	1936
26	Μπούτλας Κώστας Χρ.	1930	101	Σιώκου Αγγελική Φωτίου	1936
27	Σιώκος Ιωάνν. Κων.	1933	102	Ντόλκερα Ευφροσύνη Αναστ.	1936
28	Γκορτσά Ιωάννα Βασίλ.	1934	103	Κορκοντζέλου Φωτεινή κων.	1934
29	Γκορτσάς Κων/νος Χρ.	1934	104	Κουμπούρα Ασημω Βασίλ.	1933
30	Δημητρίου Αγγαλία Κων.	1934	105	Κουμπούρας Αναστάσιος Κων.	1934
31	Δήμος Δημήτριος Βασίλ.	1934	106	Νάκα Λουκία Γεωργ.	1934
32	Κατσαρού Θεοδώρα Νικ.	1934	107	Ντίνος Γεώργιος Δημ.	1933
33	Κουμπούρας Ιωάννης Χρ.	1933	108	Ράπτη Βαία Γεωργ.	1933
34	Μπέλλου Αλεξάνδρα Αναστ.	1934	109	Ρεντίνα Ζωή Δημ.	1934
35	Ράπτης Ηλίας Ιωάνν.	1934	110	Τσιούκη Αγόρω Χρ.	1934
36	Τσιάκη Ευφροσύνη Στεργ.	1934	111	Τσιούκης Θωμάς Παν.	1934
37	Τσιούκη Αφροδίτη Γεωργ.	1933	112	Τσιουμάκη Σαρβούλα Κων	1934
38	Δερματάς Παναγιώτης Αθαν.	1933	113	Βασιλάκος Θωμάς Κων.	1933
39	Καραγιάννης Νικόλαος Γεωργ.	1932	114	Βρέκου Κιτρούλα Γεωργ.	1933
40	Καρλάφτης κων/νος Αναστ.	1932	115	Τζωνιόπουλος κων/νος Ευαγγέλου	1933
41	Κολοβός Βασίλειος Ευαγγ.	1933	116	Νάκας Ευάγγελος Ματθαίου	1932
42	Κουμπούρας Βασίλειος Χρ.	1931	117	Καραγιάννη Παρασκευή Χρ.	1931
43	Ρεντίνα Περιστέρα Δημ.	1932	118	Τσιουμάκης Ξενοφών Κων.	1928
44	Τσιουμάκης Βασίλειος Παν.	1931	119	Τσιούκης-Κίσινας Θωμάς Γεωργ.	1932
45	Τσιουμάκης Χρήστος Δημ.	1932	120	Νάκα Αλεξάνδρα Αποστ.	1931
46	Δήμου Σταμάτω Βασίλ.	1930	121	Καραγιώργος Δημήτριος Γεωργ.	1928
47	Ζαχαρή Ελένη Αριστ.	1932	122	Βρέκος Αναστάσιος Γεωργ.	1930
48	Κορκοντζέλος Λάμπρος Κων.	1930	123	Τσιάκη Ελένη Στεργίου	1931
49	Κουμπούρας Ευάγγελος Κων.	1932	124	Ζαχαρή Σταμάτω Χρ.	1931
50	Μανώλης Ιωάννης Αθαν.	1932	125	Κουτσιαριδίου Θεανώ Φωτίου	1933
51	Νάκας Αναστάσιος Γεωργ.	1931	126	Βρέκου Όλγα Χρ.	1933
52	Τσιούκης Νικόλαος Δημ.	1931	127	Κουτσιαριδίου Αικατερίνη Δημ.	1934
53	Κατσαρός Βασίλειος Νικ.	1931	128	Μπέλλου Αριστέα Αποστ.	1934
54	Κελεπούρη Αγγελική Γρηγ.	1929	129	Τσιουμάκη Μαρία Δημ.	1934
55	Παπαδημητρίου Τασία Ευαγγ.	1930	130	Παπαδημητρίου Νίκος Ευαγγέλου	1935
56	Ρ'ίζου Αθηνά Δημ.	1931	131	Καρλάφτη Βιργίνια Βασίλ.	1934
57	Τσιότρας γεώργιος Παν.	1931	132	Τσιούκης Δημήτριος Ευαγγέλου	1933
58	Τσιούκης Ιωάννης Δημ.	1934	133	Αλεξάκος Γεώργιος Φωτίου	1933
59	Βασιλάκος Χρήστος Κων.	1935	134	Καντερές Βασίλειος Φωτίου	1930
60	Δερματάς Βασίλειος Δημ.	1935	135	Κουτσιαριδίου Γεωργία Βασιλείου	1932
61	Ζαχαρή Βασίλειος Ματθ.	1935	136	Κουτσιαριδής Θεοφάνης Δημ.	1930
62	Κουμπούρας γεώργιος Βασίλ.	1935	137	Κωστίκας Ιωάννης Παν.	1932
63	Κουτσιαριδής Κων/νος Βασίλ.	1935	138	Νασιάκου Μαρία Ευαγγ.	1933
64	Κοντακτής Λάμπρος Αποστ.	1935	139	Ράπτης Ανδρέας Ιωάννου	1931
65	Ζαχαρή Λάμπρος Παν.	1935	140	Τσιούκης Κων/νος Χρ.	1931
66	Τσιούκης Θωμάς Δημ.	1935	141	Τσιούκης Στέφανος Δημ.	1933
67	Γριβέλλα Αρετή Ιωάνν.	1935	142	Τσιουμάκης Χρήστος Δημ.	1932
68	Ζαχαρή Βασιλική Αριστ.	1935	143	Καντερές Δημήτριος Γεωργ.	1931
69	Θεάκου Βασιλική Κων.	1935	144	Ντίνου Αγόρω Κων.	1932
70	Κωστή Αρετή Δημ.	1935	145	Καντερές Θωμάς Ιωάννου	1931
71	Κατσαρού Αμαλία Ξερ.	1935	146	Κωστάκου Δέσπω Ευαγγέλου	1932
72	Νάκου Σοφία Δημ.	1935	147	Ντίνου Ευφροσύνη Κων.	1929
73	Ρεντίνα Ζωή Δημ.	1935			
74	Τσιουμάκη Κρυστάλλω Παν.	1935			
75	Βρέκος Φώτιος Αποστ.	1936			

Ραχούλα 13 Ιουνίου 1943
Ο Δ'ντής του Σχολείου
Ευάγγελος Τζωνιόπουλος

Ιστορίες του παλιού καιρού

Ο ΑΙ-ΓΙΑΝΝΗΣ Ο ΝΗΣΤΕΥΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΓΙΑΝΝΟΣ
Του Παναγιώτη Κατσιούλα

Ο προπάππος μου Γιωργάκης Κατσιούλας όλα τα καλοκαίρια ανέβαινε στον Ίταμο, στη θέση Γιάτση, με τα γιδοπρόβατα και την οικογένειά του. Στις 29 Αυγούστου, ανήμερα του Αι-Γιάννη του Νηστευτή, αφού είχαν βάλει τα γιδοπρόβατα στο στάλο για άρμεγμα, η προγιαγιά μου, η Γιωργάκαινα, έβρασε στο τσουκάλι φασόλια, έψησε στη χόβολη μερικά κρεμμύδια και έκανε και ένα καλαμποκούκι.

Αυτή την ημέρα η οικογένεια νήστευε και δεν έτρωγε ούτε λάδι. Τα φασόλια και τα κρεμμύδια τα έτρωγαν με το άλατο. Ο γιος τους όμως, ο Γιάννος, έκοισε χρονών παλικάρι, έβγαλε από την καρδιάρα μια καυκιά γάλα, έτριψε και ένα κομμάτι καλαμποκούκι και το έφαγε. Η μάνα του όμως, τον παρατήρησε:

-Γιατί, Γιάννο μ', δε νηστεύεις κι εσύ, όπως όλη η οικογένεια; Σήμερα η νηστεία είναι για να μην αρρωσταίνουμε.

Ο Γιάννος όμως της απάντησε:

-Εγώ, μάνα, έγινα εικοσι χρονών και δεν αρρώστησα ποτέ. Κάθε χρόνο τέτοια μέρα ποτέ δεν νηστεύα.

Αφού τελείωσαν το φαγητό, πήγαν να κοιμηθούν λίγο για να ξεκουραστούν. Δεν τους καλοπέρα ο ύπνος, όταν άκουσαν τα βογγητά του Γιάννου, που τον έψησε ο περετός και τα ρίγη. Τον σκέπασαν με δυο τρεις κάπες, αλλά τα ρίγη και ο περετός συνεχίζονταν. Τότε ο Γιάννος ζήτησε από τη μάνα του να παρακαλέσει τον Αι-Γιάννη να τον κάνει καλά και κάθε χρόνο της γιορτή του όχι μόνο θα νηστεύει, αλλά θα μένει θεονήτικος!

Η Γιωργάκαινα τότε του είπε πως εκείνη προσεύχεται συνέχεια, αλλά αυτό δεν αρκεί. Πρέπει κι εκείνος να ζητήσει συγχώρεση από τον Αι-Γιάννη και να τον παρακαλέσει να το κάνει καλά. Ο Γιάννος, τρομοκρατημένος από τον υψηλό περετό, βροντοφώναξε:

- Αι-Γιάννη μ', σχώρα με και κάθε χρόνο θα νηστεύω και θα έρχομαι στη λειτουργία, να ανάβω και ένα κερί στη χάρη Σου.

Το άλλο πρωί ο Γιάννος ήταν τελείως άπευρετος και υγιής και στο εξής τήρησε την υπόσχεσή του προς τον Αι-Γιάννη με θρησκευτική ευλάβεια.

Σ.Σ. Τέτοιες ιστορίες, όσο και αν φαίνονται αφελείς και άπιστευτες, δεν απέχουν από την αλήθεια. Την εποχή εκείνη, στους κτηνοτροφικούς πληθυσμούς της ορεινής Ελλάδας το μόνο δίκαιο και οδηγό ζωής ήταν η θρησκεία. Οι άγιοι της Εκκλησίας είχαν απόλυτη εξουσία στη ζωή των πιστών και μπορούσαν να θεραπεύουν ή να τιμωρούν αναλόγως.

Το περιβόλι

Εκείνο το περιβόλι ανήκε αποκλειστικά στον πατέρα μου, γιατί όσο θυμάμαι τον εαυτό μου, από πέντε χρονών περίπου, εκεί περνούσε τις μέρες του, είτε χειμώνας ήταν είτε καλοκαίρι. Το χειμώνα, καθώς το περιβόλι ήταν επικλινές προς τα ανατολικά, όλη τη μέρα το έλουζε ο ήλιος.

Ο πατέρας το είχε περιφραγμένο με τέσσερις σειρές αγκαθωτό σύρμα, με μεγαλύτερη προσοχή από την πλευρά του δρόμου, που περνούσαν οι γίδες των χωριανών, το πρωί που έβγαιναν στη βοσκή και το βράδυ που επέστρεφαν στο στάβλο. Τον καιρό της Αντίστασης το σύρμα έγινε τηλεφωνική γραμμή για να επικοινωνούν τα ανάρτικα τμήματα και το περιβόλι έγινε 'λάκας', όπως έλεγε η μάνα μου. Έτσι αναγκάστηκαν να το περιφράξουν με παλιούρια και άλλους αγκαθωτούς θάμνους. Κάθε τόσο όμως οι γίδες που σκαρφάωναν εκεί, άνοιγαν τρύπες και εμείς ξαναβάζαμε καινούργια παλιούρια, δουλειά να μη μας λείπει...

Το χειμώνα, κατά τις εννιά το πρωί, όταν ο ήλιος έδινε καλά και ζεσταίνονταν το προσήλιο, ο πατέρας έπαιρνε τις 4-5 γίδες που διατηρούσαμε στο στάβλο και τις ροβολούσε στο λαγκάδι όπου κατέληγε το περιβόλι, για να βοσκήσουν τρυφερό βότα, φύκια και απίτητο χόρτο που υπήρχε εκεί. Όσο οι γίδες κορφολογούσαν, εκείνος έφερνε ένα γύρο το περιβόλι με αργά, προσεχτικά βήματα και κατόπτευε τα πάντα.

Στις τσέπες του ημίπαλτου που φορούσε τέτοια εποχή είχε όλα τα εργαλεία: ψαλίδι, σουγιά, μελισσοκέρι και σπάγκους για εμβολιασμούς και άλλα μικροπρόγραμμα. Εδώ κλάδευε μια αγριογορτσιά που είχε αναπτυχθεί στο φράχτη και έπειτα την εμβολίαζε με προσοχή. Παραπέρα, άφηνε τα ψαλίδια και έπαινε το σκαπάνι που είχε πάντα εκεί, για να σκαλίσει τα νέα δεντράκια που τα έπιεζαν τα αγριοχόρτα. Όλα αυτά, ώπου να περάσει κάποιος χωριανός, σκασιμένος κι εκείνος για κουβέντα.

Άφηνε τότε κατά μέρος τα εργαλεία, τον καλούσε να περάσει μέσα από την πορτούλα που είχε αφήσει στην κορφή του περιβολιού, έτρωγαν σε μέρες στεγνό και προσήλιο το ημίπαλο, καλούσε και το συνομιλήτή του να καθίσει δίπλα του και άρχιζαν την ατελείωτη συζήτηση. Συζήτηση για την πολιτική κατάσταση, για τα κοινοτικά, για το ένα και για το άλλο, συνήθως ως το μεσημέρι! Τότε ο γείτονας έκανε πως ανησυχούσε, γιατί, κουβέντα την κουβέντα τον πήρε το μεσημέρι, και έπερτε να πάει στο χωράφι που τον περίμενε από την αυγή η γυναίκα του! Μάζευε και ο πατέρας τις γίδες και επέστρεφε στο σπίτι.

Στο κάτω μέρος του περιβολιού αναβλύζει αρκετά νεράκι χειμώνα καλοκαίρι. Εκεί ο πατέρας άνοιξε ένα αβαθή πηγάδι, ως ενάμισι μέτρο βάθος, και με το νερό του πότιζε όλο το καλοκαίρι φασολάκια, μελιτζάνες και άλλα ζαρζαβατικά. Το καλοκαίρι με τις μεγάλες ζέστες, πριν αδειάσει το πηγάδι για πόσιμο, ο πατέρας έπαιρνε μέσα και έπαιρνε ένα δροσερό μπάνιο! Ύστερα το αδειάζει με τον τενεκέ, έριχνε το νερό στο αυλάκι και πότιζε τα ζαρζαβατικά του.

Όταν είχα μεγαλώσει κάπως, ακολουθούσα τον πατέρα μου στο περιβόλι και, όταν αδειάζε το πηγάδι από το νερό, έβριμα κι εγώ μέσα και προσπαθούσα να βγάλω από τις τρύπες τα καβούρια, που ήταν πάρα πολλά. Κάποτε κατέβηκα στο ποτάμι, έπιασα μερικά ψάρια και τα έριξα στο πηγάδι για να ...πολλαπλασιαστούν. Σε λίγες μέρες τα κατάρροχθισαν όλα τα καβούρια.

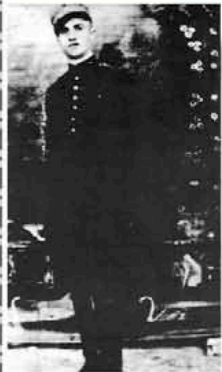
Το καλοκαίρι στο περιβόλι εύρισκες όλων των ειδών φρούτα και ζαρζαβατικά. Σταφύλια, σικά, αγλάδια, κυδάνια, ντομάτες, φασολάκια μελιτζάνες κ. ά. Όταν τον πατέρα τον πήραν τα χρόνια, το περιβόλι άρχισε κι εκείνο σγά σγά να φτωχαίνει, ώπου, με τον καιρό διαλύθηκε και έγινε ένα χέρσο χωράφι.

Το χειρότερο είναι πως, όταν ανεβαίνω στο χωριό και το μάτι μου πέφτει προς το μέρος του, με αναστατώνει. Δεν ξέρω αν είναι γιατί μου ξυπνάει τόσες παιδικές αναμνήσεις ή γιατί θλιβόμαι που το βλέπω έτσι αφανισμένο.

Λάμπρος Γριβέλλας

ΠΡΩΙΜΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Οι πιο πρώιμες αναμνήσεις μου αρχίζουν περίπου από το 1940. Αύγουστος μήνας, σχεδόν όλες οι οικογένειες των Ραχουλιωτών ήταν στο Παλιοζωγλόπι και οι πιο πολλοί ετοιμάζονταν να επιστρέψουν στο κάτω χωριό, αφού πρώτα ξεφασούλωνα τους κήπους και τίναζαν τις καρυδιές. Όσο μικρός κι αν ήμουν -5 στα 6- θυμάμαι καλά τον αποχαιρετισμό του Θανάση Πόλκου, όταν έφευγε για το μέτωπο, εκείνο τον Αύγουστο. Ο Θανάσης ήταν έφεδρος αξιωματικός και κλήθηκε πριν κηρυχτεί ο πόλεμος. Από το ύψος μου τον έβλεπα πανύψηλο, με στρατιωτική στολή και κόκκινες μπότες,

Ο Θανάσης Πόλκος

γιάλη κρεββάτα με ελατόμπαστες. Σ' εκείνη την κρεββάτα τα καλοκαίρια του '42 ή '43 - δε θυμάμαι καλά - ο δάσκαλος Μήτρος Θεάκος (γιος του Θύμιου) έμενε καθλωμένος, υποφέροντας από φοβερούς πόνους και ακούγαμε τα βογγητά του νύχτα μέρα όλο το καλοκαίρι. Ο Μήτρος, όταν ακούστηκε ότι έρχονται οι Γερμανοί, έτρεξε να σωθεί, έπεσε σε κάποιο γκρεμό και έσπασε το πόδι του. Έμεινε κουτσός όλη τη ζωή του. Αν τον πήγαιναν στην πόλη, θα γινόταν καλά, αλλά περιορίστηκαν στα μαντζούνια των πρακτικών. Ξαν να μην έφτανε αυτό, τον απέλυσαν και από την υπηρεσία του! Λίγο ανατολικότερα ήταν το καλυβάκι που μέναμε εμείς -τα αδέρφια μου κι εγώ- με συντροφιά τη μανιά μας τη Γριβέλλω. Ήταν ένα χαμηλό καλυβάκι, που, παρ' ότι ήμουν 5 ή 6 χρονών, έσκυβα για να μω από την πόρτα! Πολύ κοντά στο καλύβι είχαμε τα παλούκια που δένανε τις γίδες. Πιο πάνω ήταν τα Πολκαϊκά. Ένα καλύβι που έμενε ο αδερφός της μανιάς μου, ο Γιώργος (Γιωργούλης) Πόλκος με τη γυναίκα του και τη θυγατέρα του Σοφία και παραπλεύρως ένα αρκετά μεγάλο καλυβόσπιτο, που έμενε η οικογένεια του γιου του Μάρκου. Οι Πολκαϊοί είχαν μεγάλο κτήμα που το καλλιεργούσαν με πατάτες, φασόλια και καλαμπόκι, που τα πότιζαν με νερό που έφερναν από τη Δέση και το συγκέντρωναν σε μια γούρνα στην κορφή του κτήματος.

Χαρακτηριστικός τύπος καλυβιού και στο βάθος δίπατο σπίτι

Στο Παλιοζωγλόπι βγαίναμε κάθε καλοκαίρι μέχρι το 1946. Ύστερα φούντωσε ο εμφύλιος και μας περίμεναν άλλες περιπέτειες. Δικό μου καθήκον ήταν να φυλάω τις γίδες και κυρίως να προσέχω να μην μπαίνουν στους κήπους των γειτόνων ή στον δικό μας. Οι γίδες έπρεπε να τρέφονται καλά για να φέρνουν γάλα, αλλά και οι κήποι να μένουν απείραχτοι, γιατί η διατροφή μας τα καλοκαίρια εξαρτιόνταν από τις γίδες και από τους κήπους (γάλα και φασολάκια).

Το πρωί τις έβγαζα ως τον όχο του Τσαγκάρη κι εκείνες έπαιρναν το μονοπάτι που οι ίδιες είχαν χαράξει και κατέβαιναν στο ποτάμι. Έπιναν νερό και έπειτα ανηφόριζαν απέναντι στο Καμένο και έφταναν βόσκοντας ως τη Νεραίδα. Το ίδιο έκαναν και άλλα παιδιά της περιοχής μας. Δική μας αποστολή ήταν να προσέχουμε μην έρθουν αποδόθει και μπουν σε κάποιον κήπο. Για να τις ακούμε, καθένας είχε κρεμάσει σε μια γίδα του, στη μπροστάρα, ένα κουδουνάκι με χαρακτηριστικό ήχο, αλλά δεν αρκούμασταν σ' αυτό. Έπρεπε και να τις βλέπουμε. Γι' αυτό όσο οι γίδες βοσκούσαν στο Καμένο, εμείς συγκεντρωνόμασταν στον Αι-Λιά, που είχε αγνάτιο, και παίζαμε του καλού καιρού. Κάπου κάπου όμως σταματούσαμε το παιχνίδι και βάζαμε αυτί, ν' ακούσουμε καθένας το κουδουνάκι του ή, αν μπορούσαμε να δούμε και κάποια από τις γίδες μας. Εκεί κοντά θα ήταν και οι άλλες, γιατί εκείνες ποτέ δεν ξεχώριζαν.

Το εκκλησάκι του Αι-Λιά ήταν πάντα ανοιχτό και πολλές φορές μπαίναμε μέσα, κυρίως για να ικανοποιήσουμε τη παιδική περιέργειά μας. Εκεί άποχτησα τις πρώτες θρησκευτικές εμπειρίες μου. Περιεργαζόμουν μια μια τις εικόνες, αλλά μεγάλη εντύπωση μου έκανε η εικόνα του Προφήτηλα. Ανεβασμένος ο Προφήτης στο πύρινο άρμα του ανέβαινε θριαμβευτής στον ουρανό. Τον κοιτάζα με ανοιχτό το στόμα και έλεγα μέσα μου: Μόνο ο θεός μπορεί να κάμει κάτι τέτοιο! Πού να φανταζόταν το μικρό μου μυαλό, ότι στις μέρες μας θα ξεφύτρωναν Κανάβεραλ και Κοζλοντούι που θα έστελναν τα ... άρματα τους πιο ψηλά ακόμα και από τον ουρανό!

Το μεσημέρι οι γίδες μας χορτασμένες και με τα μαστάρια τους γεμάτα γάλα κατέβαιναν στο ποτάμι, έπιναν νερό και ανηφόριζε κάθε κοπαδάκι το δικό του μονοπάτι, όπου εμείς τις περιμέναμε και τις οδηγούσαμε στο στάλο τους. Αφού έδενα τις γίδες στα παλούκια τους, ήμουν ελεύθερος όλο το μεσημέρι. Πρώτα όμως έπρεπε να φέρω κρύο νερό της μανιάς μου. Εκείνη, κάθε μεσημέρι τέτοια ώρα επαναλάμβανε την ίδια φράση, που την είχα πια μάθει απ' έξω: -'Αντι, πιδάκι μ' τώρα να φέρ'ς κρύου νερό απ'...

τη βρύση. Αντι, να ζή'εις χίλια χρόνια! Έπαιρνα το λαήνι και έτρεχα στη βρύση του Τσιόκη να το γεμίσω. Η επιστροφή στον ανήφορο με γεμάτο το λαήνι ήταν μαρτύριο. Το υπέφερα όμως με την προσδοκία ότι μετά απ' αυτό θα ήμουν ελεύθερος. Έτρωγα, σχεδόν όρθιος και του έδινα στα πόδια. Περνούσα στην απέναντι γειτονιά και γραμμή για το καλύβι της άλλης μανιάς μου, της Τίγκαινας. Εκείνη είχε πιο μεγάλο καλύβι και μπροστά μεγάλο φασολόκηπο. Δίπλα ήταν τα Παπαδημητριάικα. Το σπίτι του Θύμιου, με ισόγειο και όροφο, φάνταζε αρχοντόσπιτο μπροστά στα καλύβια των άλλων. Όταν πέρισι πήγα στα εγκαίνια του Μουσείου Φλωράκη και το είδα εκεί δίπλα μισοερειπωμένο, μου φάνηκε πολύ μικρό, μαζεμένο εκεί στη γωνιά του, ετοιμόοροπο απομεινάρι μιας άλλης εποχής, σαν ν' απορούσε κι εκείνο, τι λόγο έχει να στέκει εκεί σε άλλη εποχή και άλλους ανθρώπους. Σε σύγκριση με τη δική μας αραιοκατοικημένη γειτονιά, τούτη είχε πολύ κόσμο. Ένα γύρο σε μικρή απόσταση ήταν η οικογένεια της μανιάς μου, του Βαγγέλη Νασιάκου, των Παπαδημητριάδων: Θύμιου, Βαγγέλη και Γιώργου, του Μιχάλη Κουμπούρα, των Ρεντιναίων, των Κατσαραίων και άλλες. Ευρίσκα εκεί πολλά παιδιά, περίπου συνομήλικά μου, για παιγνίδι. Τα Παπαδημητριάικα: Τη Βικτώρια, τη Φροσύνη, την Ισμήνη, το Γιάννη, το Λεωνίδα, το Νίκο, τη Μαρίτσα του μπαρμπα-Βαγγέλη απέναντι και άλλα που δεν τα θυμάμαι πια. Παίζαμε εκεί όλο το μεσημέρι και, όταν κουραζόμασταν, καθόμασταν κάτω από τις μεγάλες καρυδιές και ακούγαμε τα κορίτσια που κεντούσαν τραγουδιώ-

Το σπίτι του Θύμιου Παπαδημητρίου

σαν ν' απορούσε κι εκείνο, τι λόγο έχει να στέκει εκεί σε άλλη εποχή και άλλους ανθρώπους. Σε σύγκριση με τη δική μας αραιοκατοικημένη γειτονιά, τούτη είχε πολύ κόσμο. Ένα γύρο σε μικρή απόσταση ήταν η οικογένεια της μανιάς μου, του Βαγγέλη Νασιάκου, των Παπαδημητριάδων: Θύμιου, Βαγγέλη και Γιώργου, του Μιχάλη Κουμπούρα, των Ρεντιναίων, των Κατσαραίων και άλλες. Ευρίσκα εκεί πολλά παιδιά, περίπου συνομήλικά μου, για παιγνίδι. Τα Παπαδημητριάικα: Τη Βικτώρια, τη Φροσύνη, την Ισμήνη, το Γιάννη, το Λεωνίδα, το Νίκο, τη Μαρίτσα του μπαρμπα-Βαγγέλη απέναντι και άλλα που δεν τα θυμάμαι πια. Παίζαμε εκεί όλο το μεσημέρι και, όταν κουραζόμασταν, καθόμασταν κάτω από τις μεγάλες καρυδιές και ακούγαμε τα κορίτσια που κεντούσαν τραγουδιώ-

Η Φώτω Τίγκα με τις γίδες της. Φωτογραφία Ισμήνης Παπαδημητρίου.

ντας τα τραγούδια της εποχής, κάτω από τη σκιά κάποιου μεγάλου δέντρου. Συγκεντρώνονταν και εκεί οι θιαδέες μου Αγώρω και Φώτω, η Ελένη και η Αγγλαία, η Ευρυδική, η Γιαννούλα και Μαρία, η Αθηνά και η Στέλλα κ.ά.. Εμείς κάναμε πως παίζουμε, αλλά το αυτί όμως το είχαμε σπημένο να μαθαίνουμε τα τραγούδια και ν' ακούμε τα κουτσουμπολιά τους.

Όταν επισκέπτεσαι αυτούς τους χώρους και γύρω σου δεν βλέπεις άλλο από σωρούς ερειπίων που η οργιαστική βλάστηση κάνει φιλότιμες προσπάθειες να τα καλύψει, σαν εντάφιο σάβανο, μελαγχολείς και, άθελά σου, αναρωτιέσαι, τι τάχα να έγινε όλος εκείνος ο κόσμος των παιδικών σου χρόνων;

Λάμπρος Γριβέλλας

ΤΑ ΠΡΟΤΕΡΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΥ

Ο Καραϊσκάκης, όταν πήγε στο Δίστωμο, ξάπλωσε λίγο ν' ανασάνει. Σε μια ώρα βρέθηκε πάλι στο πόδι και γύριζε τα πόστα να δει τα παλικάρια του και να τους μοιράσει επαίνους. -Δε μας λες, τον ρωτάνε, πια είναι τα προτερήματα που πρέπει να 'χει ένας καπετάνιος, για να κάνει όσα κάνεις εσύ; - Να σας πω, τους αποκρίνεται, ωρέ, παιδιά μου. Πρέπει να 'χει **φρόνημα πετεινού** (για να εξουσιάζει), **καλοσύνη σκύλου** (για να τον αγαπούν), **παλικαριά και θωριά λιονταριού** (για να τον φοβούνται και να τον σέβονται), **ύπνο και περπατησιά λαγού** (για να 'ναι άγρυπνος και γρήγορος) και **πονηριά γυναίκας** (για να ξεγελάει τους οχτρούς)

Από το βιβλίο του Κ. Παπαρηγόπουλου "Γεώργιος Καραϊσκάκης" 1867

Ου διποτ'ς ου Ιουακέιμ μια μέρα βρέθ'κι σ' ένα γιουρτάσι αντάμα μι του μουφτή. Τιμπάει ένα κουμμάτι γρονιόσιου, του μπουκώνει τον στόμα τ' κι όπους ήταν μπουκουμένους, τιμπάει ακόμα ένα κουμμάτι κι του δίνει στου μουφτή να του δουκιμάσει. -Ιφαρισιώ, του λέει ου μουφτής, μα δε μπορούν να του φάου... Δε μας του ιπιτρείει η θρησκεία μας. -Έχ'ς δίκιου τουν αποκρίνιτι ου θκός μας. Αλλά δεν ξέρ'ς τι χάν'ς!!!

Κεί σταμάτ'σι η συζήτηση. Έφτασι κάπουτι η ώρα να φύβ'ν κι να καλυνυχιστούν. Κι λέει ου μουφτής στου διποτή:

ΑΝΕΚΔΟΤΟ

Να 'ξίρις τι χάν'ς

-Αϊ, καλυνύχτα, σίβασμιάτα,κι χριτιόματα πουλλά στ'ν γυνάικα σ'.
- Σι ιφαρισιώ,αφέντ' μουφτή, μα δε θα τα δώσου. Η θρησκεία μας δε μας ιπιτρείει να 'χουμι γυναίκα...
Κι ου μουφτής με τη σειρά τ':
-Να ξίρις, τι χάν'ς!!!

Από το περιοδικό "αμάραντος"

ΠΡΩΙΜΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Οι πιο πρώιμες αναμνήσεις μου αρχίζουν περίπου από το 1940. Αύγουστος μήνας, σχεδόν όλες οι οικογένειες των Ραχουλιωτών ήταν στο Παλιοζωγλόπι και οι πιο πολλοί ετοιμάζονταν να επιστρέψουν στο κάτω χωριό, αφού πρώτα ξεφασούλωναν τους κήπους και τίναζαν τις καρυδιές. Όσο μικρός κι αν ήμουν -5 στα 6- θυμάμαι καλά τον αποχαιρετισμό του Θανάση Πόλκου, όταν έφευγε για το μέτωπο, εκείνο τον Αύγουστο. Ο Θανάσης ήταν έφεδρος αξιωματικός και κλήθηκε πριν κηρυχτεί ο πόλεμος. Από το ύψος μου τον έβλεπα πανύψηλο, με στρατιωτική στολή και κόκκινες μπότες,

Ο Θανάσης Πόλκος

ίδιος γίγαντας! Χαίρε-τισε έναν έναν τους συγγενείς και τους γείτονες και εμένα μου χάιδεψε το κεφάλι... Ήταν από τους πρώτους αξιωματικούς που έπεσαν στο μέτωπο της Αλβανίας. Εμείς μέναμε στον απάνω μαχαλά, στη γειτονιά του Αϊ-Λιά. Σύρριζα στο λόφο ήταν το πετροκάλυβο του Αποστόλη Νασιάκου και κολλητή σχεδόν σ' εκείνο το σπίτι του Θύμιου Θεάκου. Το τελευταίο ήταν δίπατο, με κατώγι για τα ζώα και όροφο που έμενε η οικογένεια. Μπροστά είχε μια μεγάλη κρεββάτα με ελατόμπατες. Σ' εκείνη την κρεββάτα τα καλοκαίρια του '42 ή '43 - δε θυμάμαι καλά - ο δάσκαλος Μήτρος Θεάκος (γιος του Θύμιου) έμενε καθηλωμένος, υποφέροντας από φοβερούς πόνους και ακούγανε τα βογγητά του νύχτα μέρα όλο το καλοκαίρι. Ο Μήτρος, όταν ακούστηκε ότι έρχονται οι Γερμανοί, έτρεξε να σωθεί, έπεσε σε κάποιο γκρεμό και έσπασε το πόδι του. Έμεινε κουτσός όλη τη ζωή του. Αν τον πήγαιναν στην πόλη, θα γινόταν καλά, αλλά περιορίστηκαν στα μαντζούνια των πρακτικών. Ξαν να μην έφτανε αυτό, τον απέλυσαν και από την υπηρεσία του! Λίγο ανατολικότερα ήταν το καλυβάκι που μέναμε εμείς -τα αδέρφια μου κι εγώ- με συντροφιά τη μαλιά μας τη Γριβέλλω. Ήταν ένα χαμηλό καλυβάκι, που, παρ' ότι ήμουν 5 ή 6 χρονών, έσκυβα για να μω από την πόρτα! Πολύ κοντά στο καλύβι είχαμε τα παλούκια που δένανε τις γίδες. Πιο πάνω ήταν τα Πολκαϊκά. Ένα καλύβι που έμενε ο αδερφός της μαλιάς μου, ο Γιώργος (Γιωργούλης) Πόλκος με τη γυναίκα του και τη θυγατέρα του Σοφία και παραπλεύρως ένα αρκετά μεγάλο καλυβόσπιτο, που έμενε η οικογένεια του γιου του Μάρκου. Οι Πολκαϊοί είχαν μεγάλο κτήμα που το καλλιεργούσαν με πατάτες, φασόλια και καλαμπόκι, που τα πότιζαν με νερό που έφερναν από τη Δέση και το συγκέντρωναν σε μια γούρνα στην κορφή του κτήματος.

Χαρακτηριστικός τύπος καλυβιού και στο βάθος δίπατο σπίτι

Στο Παλιοζωγλόπι βγαίναμε κάθε καλοκαίρι μέχρι το 1946. Ύστερα φούντωσε ο εμφύλιος και μας περίμεναν άλλες περιπέτειες. Δικό μου καθήκον ήταν να φυλάω τις γίδες και κυρίως να προσέχω να μην μπαίνουν στους κήπους των γειτόνων ή στον δικό μας. Οι γίδες έπρεπε να τρέφονταν καλά για να φέρνουν γάλα, αλλά και οι κήποι να μένουν απείραχτοι, γιατί η διατροφή μας τα καλοκαίρια εξαρτιόνταν από τις γίδες και από τους κήπους (γάλα και φασολάκια).

Το πρωί τις έβγαζα ως τον όχο του Τσαγκάρη κι εκείνες έπαιρναν το μονοπάτι που οι ίδιες είχαν χαράξει και κατέβαιναν στο ποτάμι. Έπιναν νερό και έπειτα ανηφόριζαν απέναντι στο Καμένο και έφταναν βόσκοντας ως τη Νεραΐδα. Το ίδιο έκαναν και άλλα παιδιά της περιοχής μας. Δική μας αποστολή ήταν να προσέχουμε μην έρθουν αποδόθει και μπουν σε κάποιον κήπο. Για να τις ακούμε, καθένας είχε κρεμάσει σε μια γίδα του, στη μπροστάρα, ένα κουδουνάκι με χαρακτηριστικό ήχο, αλλά δεν αρκούμασταν σ' αυτό. Έπρεπε και να τις βλέπουμε. Γι' αυτό όσο οι γίδες βοσκούσαν στο Καμένο, εμείς συγκεντρωνόμασταν στον Αϊ-Λιά, που είχε αγνάτιο, και παίζαμε του καλού καιρού. Κάπου κάπου όμως σταματούσαμε το παιχνίδι και βάζαμε αυτί, ν' ακούσουμε καθένας το κουδουνάκι του ή, αν μπορούσαμε να δούμε και κάποια από τις γίδες μας. Εκεί κοντά θα ήταν και οι άλλες, γιατί εκείνες ποτέ δεν ξεχώριζαν.

Το εκκλησάκι του Αϊ-Λιά ήταν πάντα ανοιχτό και πολλές φορές μπαίναμε μέσα, κυρίως για να ικανοποιήσουμε τη παιδική περιέργειά μας. Εκεί άφησα τις πρώτες θρησκευτικές εμπειρίες μου. Περιεργαζόμουν μια μια τις εικόνες, αλλά μεγάλη εντύπωση μου έκανε η εικόνα του Προφήτηλα. Ανεβασμένος ο Προφήτης στο πύρινο άρμα του ανέβαινε θριαμβευτής στον ουρανό. Τον κοίταζα με ανοιχτό το στόμα και έλεγα μέσα μου: Μόνο ο θεός μπορεί να κάμει κάτι τέτοιο! Πού να φανταζόταν το μικρό μου μυαλό, ότι στις μέρες μας θα ξεφύτρωναν Κανάβεραλ και Κοζλοντούι που θα έστελναν τα ... άρματα τους πιο ψηλά ακόμα και από τον ουρανό!

Το μεσημέρι οι γίδες μας χορτασμένες και με τα μαστάρια τους γεμάτα γάλα κατέβαιναν στο ποτάμι, έπιναν νερό και ανηφόριζε κάθε κοπαδάκι το δικό του μονοπάτι, όπου εμείς τις περιμέναμε και τις οδηγούσαμε στο στάλο τους. Αφού έδενα τις γίδες στα παλούκια τους, ήμουν ελεύθερος όλο το μεσημέρι. Πρώτα όμως έπρεπε να φέρω κρύο νερό της μαλιάς μου. Εκείνη, κάθε μεσημέρι τέτοια ώρα επαναλάμβανε την ίδια φράση, που την είχα πια μάθει απ' έξω: -'Αντι, πιδάκι μ' τώρα να φέρ'ς κρύου νερό απ'

τη βρύση. Αντι, να ζή'εις χίλια χρόνια! Έπαιρνα το λαήνι και έτρεχα στη βρύση του Τσιόκη να το γεμίσω. Η επιστροφή στον ανήφορο με γεμάτο το λαήνι ήταν μαρτύριο. Το υπέφερα όμως με την προσδοκία ότι μετά απ' αυτό θα ήμουν ελεύθερος. Έτρωγα, σχεδόν όρθιος και του έδινα στα πόδια. Περούσα στην απέναντι γειτονιά και γραμμή για το καλύβι της άλλης μαλιάς μου, της Τίγκαινας. Εκείνη είχε πιο μεγάλο καλύβι και μπροστά μεγάλο φασολόκηπο. Δίπλα ήταν τα Παπαδημητριάικα. Το σπίτι του Θύμιου, με ισόγειο και όροφο, φάνταζε αρχοντόσπιτο μπροστά στα καλύβια των άλλων. Όταν πέρισι πήγα στα εγκαίνια του Μουσείου Φλωράκη και το είδα εκεί δίπλα μισοερείπιο, μου φάνηκε πολύ μικρό, μαζεμένο εκεί στη γωνιά του, ετοιμόοροπο απομεινάρια μιας άλλης εποχής, σαν ν' απορούσε κι εκείνο, τι λόγο έχει να στέκει εκεί σε άλλη εποχή και άλλους ανθρώπους. Σε σύγκριση με τη δική μας αραϊοκατοικημένη γειτονιά, τούτη είχε πολύ κόσμο. Ένα γύρο σε μικρή απόσταση ήταν η οικογένεια της μαλιάς μου, του Βαγγέλη Νασιάκου, των Παπαδημητριάων: Θύμιου, Βαγγέλη και Γιώργου, του Μιχάλη Κουμπούρα, των Ρεντιναίων, των Κατσαραίων και άλλες. Ευρίσκα εκεί πολλά παιδιά, περίπου συνομήλικά μου, για παιγνίδι. Τα Παπαδημητριάικα: Τη Βικτώρια, τη Φροσύνη, την Ισμήνη, το Γιάννη, το Λεωνίδα, το Νίκο, τη Μαρίτσα του μπαρμπα-Βαγγέλη απέναντι και άλλα που δεν τα θυμάμαι πια. Παίζαμε εκεί όλο το μεσημέρι και, όταν κουραζόμασταν, καθόμασταν κάτω από τις μεγάλες καρυδιές και ακούγαμε τα κορίτσια που κεντούσαν τραγουδιώ-

Το σπίτι του Θύμιου Παπαδημητρίου

σαν ν' απορούσε κι εκείνο, τι λόγο έχει να στέκει εκεί σε άλλη εποχή και άλλους ανθρώπους. Σε σύγκριση με τη δική μας αραϊοκατοικημένη γειτονιά, τούτη είχε πολύ κόσμο. Ένα γύρο σε μικρή απόσταση ήταν η οικογένεια της μαλιάς μου, του Βαγγέλη Νασιάκου, των Παπαδημητριάων: Θύμιου, Βαγγέλη και Γιώργου, του Μιχάλη Κουμπούρα, των Ρεντιναίων, των Κατσαραίων και άλλες. Ευρίσκα εκεί πολλά παιδιά, περίπου συνομήλικά μου, για παιγνίδι. Τα Παπαδημητριάικα: Τη Βικτώρια, τη Φροσύνη, την Ισμήνη, το Γιάννη, το Λεωνίδα, το Νίκο, τη Μαρίτσα του μπαρμπα-Βαγγέλη απέναντι και άλλα που δεν τα θυμάμαι πια. Παίζαμε εκεί όλο το μεσημέρι και, όταν κουραζόμασταν, καθόμασταν κάτω από τις μεγάλες καρυδιές και ακούγαμε τα κορίτσια που κεντούσαν τραγουδιώ-

Η Φώτω Τίγκα με τις γίδες της. Φωτογραφία Ισμήνης Παπαδημητρίου.

ντας τα τραγούδια της εποχής, κάτω από τη σκιά κάποιου μεγάλου δέντρου. Συγκεντρώνονταν εκεί οι θιαδέες μου Αγώρω και Φώτω, η Ελένη και η Αγγλαία, η Ευρυδική, η Γιαννούλα και Μαρία, η Αθηνά και η Στέλλα κ.ά.. Εμείς κάναμε πως παίζουμε, αλλά το αυτί όμως το είχαμε σπημένο να μαθαίνουμε τα τραγούδια και ν' ακούμε τα κουτσουμπολιά τους.

Όταν επισκέπτεσαι αυτούς τους χώρους και γύρω σου δεν βλέπεις άλλο από σωρούς ερειπίων που η οργιαστική βλάστηση κάνει φιλότιμες προσπάθειες να τα καλύψει, σαν εντάφιο σάβανο, μελαγχολείς και, άθελά σου, αναρωτιέσαι, τι τάχα να έγινε όλος εκείνος ο κόσμος των παιδικών σου χρόνων;

Λάμπρος Γριβέλλας

ΤΑ ΠΡΟΤΕΡΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΥ

Ο Καραϊσκάκης, όταν μπήκε στο Δίστωμο, ξάπλωσε λίγο ν' ανασάνει. Σε μια ώρα βρέθηκε πάλι στο πόδι και γύριζε τα πόστα να δει τα παλικάρια του και να τους μοιράσει επαίνους. -Δε μας λες, τον ρωτάνε, ποια είναι τα προτερήματα που πρέπει να 'χει ένας καπετάνιος, για να κάνει όσα κάνεις εσύ; - Να σας πω, τους αποκρίνεται, ωρέ, παιδιά μου. Πρέπει να 'χει **φρόνημα πετεινού** (για να εξουσιάζει), **καλοσύνη σκύλου** (για να τον αγαπούν), **παλικαριά και θωριά λιονταριού** (για να τον φοβούνται και να τον σέβονται), **ύπνο και περπατησιά λαγού** (για να 'ναι άγρυπνος και γρήγορος) και **πονηριά γυναίκας** (για να ξεγελάει τους οχτρούς)

Από το βιβλίο του Κ. Παπαρηγόπουλου "Γεώργιος Καραϊσκάκης" 1867

Ου διπότης ου Ιουακέμια μια μέρα βρέθ'κι σ' ένα γιορτάσι ανάμα μι του μουφτή. Τιμπάει ένα κουμμάτι γρονιόσιου, του μπουκώνει τον στόμα τ' κι όπου ήταν μπουκουμένους, τιμπάει ακόμα ένα κουμμάτι κι του δίνει στου μουφτή να του δοικμάσει. -Ιφαριστώ, του λέει ου μουφτής, μα δε μπορού να του φάου... Δε μας του ιπιτρείει η θρησκεία μας. -Έχ'ς δίκιου τουν αποκρίντι ου θκος μας. Αλλά δεν ξέρ'ς τι χάν'ς!!!

Κεί σταμάτ'σι η συζήτηση. Έφτασι κάπου η ώρα να φύγ'ν κι να καλυνχιτσιούτουν. Κι λέει ου μουφτής στου διπότη:

ΑΝΕΚΔΟΤΟ

Να 'ξίρις τι χάν'ς

-Αϊ, καλυνχτα, ιβασσιώτατι,κι χριτιόματα πουλλά στ'ν γυνάικα σ'. - Σι ιφαριστώ,αφέντ' μουφτή, μα δε θα τα δώσου. Η θρησκεία μας δε μας ιπιτρείει να 'χουμι γυναικα... Κι ου μουφτής με τη σειρά τ': -Να ξίρις, τι χάν'ς!!!

Από το περιοδικό "αμάραντος"